سەرژمێری گشتی دانیشتوان

توێژینەوەی زانستی بۆ پێشبینی ژمارەی دانیشتوانی عێراق و شیکاری سەرژمێرییەکانی ساڵانی 1884 بۆ 1997

دەمەزراوەی میدیایی درەو

2024

دامەزراوەی میدیایی درەو

تویژینەوەی درەو

سەرژمێری گشتی دانیشتوانی عێراق

1997 - 1884

©2024

سەرژمێری گشتی دانیشتوان

توێژینەوەی زانستی بۆ پێشبینی ژمارەی دانیشتوانی عێراق و شیکاری سەرژمێرییەکانی سالآنی 1884 بۆ 1997

General Population Census

Scientific research to predict the population of Iraq and analysis of census data from 1884 to 1997

التعداد العام للسكان

البحث العلمي للتنبؤ بعدد سكان العراق وتحليل بيانات التعداد السكاني من عام 1884 إلى عام 1997.

پ.ی.د.هەندرێن عبدللە طاهر

مامۆستا لە زانکۆی سلێمانی

hindreen.taher@univsul.edu.iq

م.ی. ئاریان عمر محمدرسول

مامۆستا لە زانکۆی سلێمانی

aryan.omar@univsul.edu.iq

پوختە:

لەم تووێژینەوەیەدا سەرنجمان خستۆتە سەرمێژووی قۆناغەکانی سەرژمێریکردنی دانیشتووانی عێراق، بە پێی ئەو داتا فەرمیيانەی کە لە دەزگای ئاماری عێراقیدا بڵاو کراوەتەوە سەرژمێریکردن 10 ساڵ جارێك ئەنجامدراوە، بەپێی سەرچاوە بەردەستەکان لەسەردەمی فەرمانڕەوایی عوسمانیەکان، ساڵی 1884 ژمارەی دانیشتووانی عێراق 1,400,000٠ کەس بووە، بەڵام یەکەم سەرژمێری فەرمی لە عێراقدا ساڵی 1920 ئەنجامدراوە، دەنیشتووانی عێراق ژمارەی دانیشتووانی عێراق بەگوێرەی ئەم سەرژمێرییە(2،849،282) کەس بووە. هەروەها کۆتا سەرژمێری فەرمی لە ساڵی 1997 کە بەدەر لەسێ پارێزگای هەرێمی کوردستان (هەولێر،سلێمانی و دهۆک) ئەنجامدراوە، دانیشتووانی عێراق (22،046،244) کەس بووە.

ئامانجمان لەم تووێژینەوەیە خستنەڕوویەکی زانستیانەی سەرژمێرییەکانی ڕابردووە کە لەعێراقدا ئەنجامدراون هەروەها پێشبینیکردنی ژمارەی دانیشتووانی عێراقە بۆ سەرژمێری 2024 و ژمارەی دانیشتوان لە ساڵی 2027 و دەرخستنی گاریگەری هەریەکە لە کەلتور و کات لەسەر زیادبوونی ژمارەی دانشتووان، لەسەر بنەمای ئاماری ساڵانی 1884 بۆ 1997 بە بەکارهێنانی مۆدێلی 'چەماوەیی' ڕوو لە زیادی ڕێژەیی دوای ئەنجامدانی تێستی پێویست بۆ مۆدێلی ناوبراو بۆمان دەرکەوت کە ژمارەی پێشبینیکراوی عێراق بۆ ساڵی 2027 بریتیە لە 48،960،820 هەروەها 'کاریگەری کلتور' کە دەرخەری زیادبوونی ژمارەی دانیشتووانە بەپێی کلتور ئەنجامەکەی بریتی بووە لە (138،239) کەس لەهەر ملیۆن کەسێکدا، وە نرخی لاری (سلۆپ) کە دەرخەری زیادببونی ژمارەی دانیشتووانە لەژێر کاریگەری کات، ئەنجامەکەی بریتی بووە لە (16،342) کەس بۆ هەر ملیۆن کەسێک.

کی وۆرد:عێراق، سەرژمێری، پێشبینی

Abstract

According to the official data published by the Iraqi Statistical Agency, the census was conducted every **10** years. According to available sources during the Ottoman rule, in 1884 the population of Iraq was **1,400,000** people, but first official census of Iraq was conducted in **1920**. Population of Iraq according to this census was (**2,849,282**) people. The last official census in **1997**, excluding the three governorates of the Kurdistan Region (Erbil, Sulaymaniyah and Duhok), the population of Iraq was **22,046,244** people.

Our aim in this study is to is to present a scientific presentation of past censuses conducted in Iraq with predict the population of Iraq for the 2024 census and the population in 2027 and show the effect of culture and time on population growth, based on statistics from **1884** to **1997** using the 'Exponential Trend' model to forecast the Iraq's population forecasted population for **2027** approximately will be **48,960,820** as well as 'impact Culture', which represents population growth by culture, resulted in **138,239** people per million people, and slope, which represents population growth over time, resulted in **16,342** people per million people.

Keywords: Iraq, Census, Forecasting

الملخص

وفقا للبيانات الرسـمية التي نشـرتها هيئة الإحصــاء العراقية فإن التعداد السـكاني كان قائما كل 10 سـنوات. ووفقا للمصادر المتوفرة خلال الحكم العثماني فإن عدد سكان العراق في عام 1884 كان 1,400,000 نسمة، ولكن أول تعداد رســمي للعراق أجري في عـام 1920. وبلغ عدد ســكان العراق حســب هذا التعداد (2,849,282) نســمة. وفي آخر تعداد رســمي أجري في عام 1997، وباســتثناء المحافظات الثلاث لإقليم كردستان (أربيل والسليمانية ودهوك)، بلغ عدد سكان العراق 22,046,244 نسمة.

هدفنا في هذه الدراســة هو تقديم عرض علمي للتعدادات الســابقة التي أجريت في العراق للتنبؤ بعدد ســكان العراق لتعداد عام 2024 وعدد السكان في عام 2027 وإظهار تأثير الثقافة والوقت على النمو السكاني، بناءً على إحصــائيات من عام 1884 إلى عام 1997 باســتخدام نموذج "الاتجاه الأســي" للتنبؤ بعدد سـكان العراق المتوقع لعام 2027 ســيكون حوالي **48,960,820** وكذلك "تأثير الثقافة" الذي يمثل النمو الســكاني حســب الثقافة، وأسفر عن 138،239 شخصًا لكل مليون نسمة، والمنحدر، الذي يمثل النمو السكاني بمرور الوقت، وأسفر عن 16،342 شخصًا لكل مليون نسمة.

الكلمات المفتاحية: العراق، التعداد السكاني، التنبؤ

پێشەکی

سەرژمێری دانیشتووان ئامرازێکی گرنگی حوکمڕانییە، بەتایبەت بۆ ولاتانی گەشەسەندوو وە ئەوڵاتانەی لە پرۆسەی گەشەکردندان، سەرژمێری دانیشتووان وەک ئامرازێکی گرنگ بۆ تێگەیشتن لە گۆڕانکارییە دیمۆگرافییەکان و داڕشتنی سیاسەتی گشتی کاردەکات. لە عێراقدا سەرژمێری ڕۆڵێکی بەرچاو ی دەبێت لە خستنەرووی پەیکەرێکی کۆمەڵایەتی ئاڵۆز و فرەنەتەوە کە ڕەگەوریشەی شووناسی مێژوویی وڵاتەکەیە.

عێراق لەماوەی ڕابردوودا نۆ پرۆسەی سەرژمێری دانیشتوانی ئەنجامداوە (1920، 1927، 1934، 1947، 1957، 1967، 1977، 1987، 1997) کە دوایین سەرژمێری ساڵی 1997 بووە. بەپێی زۆربەی سەرچاوەکان درووستترین و ووردترین پرۆسەی سەرژمێری ساڵی 1957 بووە، پرۆسەکانی دیکە هەندێکیان نەگەشتوونەتە کۆتایی پرۆسەکە و وەستێنراون، هەندێکی دیکەیان تا ڕادەیەکی زۆر نەیتوانییەوە گوزارشت بکات لە ژمارەی تەواوی دانیشتوان و شێوە ڕاستەقینەکەی دابەشبوونی دیموگرافیای دانیشتوانی عێراق، ئەمەش لەلایەک بەهۆی لە قاڵبدانی بەشێک لە پێکهاتەکانی کۆمەڵگای عێراق لەلایەن ڕژێمە سیاسی و گروپە ئایینی و نەتەوە جیاوازەکانی عێراق، لەلایەکی دیکە بەهۆی ناسەقامگیری سیاسی و ئابووری گرفتی لۆجستی .

گرنگی سەرژمێری دانیشتووان بەتایبەتی لە وڵاتێکی وەک عێراقی فرەنەتەوە و نەژادی جیاواز و بۆ وڵاتێک کە هەوڵی سەقامگیری و ئاوەدانکردنەوە دەدات. نەک هەروەک بناغەیەک بۆ پرۆسەکانی هەڵبژاردن و حوکمڕانی پێویستە بەڵکو ڕۆڵێکی گرنگی هەیە لە چارەسەرکردنی نایەکسانی نەتەوەیی و کۆمەڵایەتی و پلاندانان بۆ بۆ ئایندەی ئەم ولاتە. ئەم توێژینەوەیە ئامانجی لێکۆڵینەوەیە لە گرنگی سەرژمێری دانیشتووان لە عێراق و خوێندنەوی ژمارەکانی سەرژمێرییەکانە کە لە ڕابردووی ئەم وڵاتە ئەنجامدراون، لەهەمانکاتدا توێژینەوەکە پێشبینییەکانی دەخاتەڕوو لەڕێگەی لێکۆڵینەوەی زانستی (تولە بەکارهاتووەکانی تایبە بە ئامار) سەبارەت بە پرۆسەی سەرژمێری داهاتوو کە بڕیاروایە لە (20 ی نۆڤەمبەری 2024) ئەنجامبدرێت. ئەو ئالێنگارییانەی کە لە جێبەجێکردنیدا ڕووبەڕووی دەبنەوە، و کاریگەرییەکانی داتای دیمۆگرافیای ورد بۆ گەشەسەندنی ئابووری-کۆمەڵایەتی وڵاتەکە. بە لێکۆڵینەوە لەم لایەنانە دەتوانین تێڕوانینێک بەدەست بهێنین کە چۆن سەرژمێری دەتوانێت بەشداری بکات لە داهاتوویەکی دادپەروەرانەتر و خێراکردنی پرۆسەی گەشەکردنی عێراق لە لایەک ، لەلایەکی دیکە بەراوردیکی زانستیانە بکرێت لە نێوان ئامارەکانی ڕابردوو و وە ئامارە پێشبینیکراوەکان.

introduction

The census is an important tool of governance, especially for developed and developing countries. The census serves as an important tool for understanding demographic changes and formulating public policy. In Iraq, the census will play a significant role in revealing the complex and multi-ethnic social fabric that underlies the country's historical identity.

Iraq has conducted nine population censuses over the past few decades (1920, 1927, 1934, 1947, 1957, 1967, 1977, 1987, 1997), the last being the 1997 census. According to most sources, the 1957 census was the most accurate process. Other processes have not reached the end of the process and have been stopped by Iraqi`s political regimes, religious groups and different ethnic groups in Iraq, on the one hand other due to political instability, economic and logistical problems.

The importance of the population census is especially important in a multi-ethnic country like Iraq and for a country that is trying to stabilize and rebuild. Not only is it necessary as a foundation for electoral and governance processes, but it also plays an important role in addressing ethnic and social inequalities and planning for the future of this country. This study aims to investigate the importance of the population census in Iraq and study the numbers of censuses conducted in the past of this country, while the study presents predictions through scientific research (statistical tools used) about the next census process scheduled for (November 20, 2024). to be carried out the challenges faced in its implementation, and the implications of accurate demographic data for the socio-economic development of the country. By studying these aspects, we can gain insight into how the census can contribute to a more equitable future and accelerate the development process of Iraq on the one hand, on the other hand, make a scientific comparison between past and the forecasted census.

مقدمة

يعتبر التعداد السكاني أداة مهمة من أدوات الحكم، وخاصة بالنسبة للدول المتقدمة والنامية. ويشكل التعداد السكاني أداة مهمة لفهم التغيرات الديموغرافية وصياغة السياسات العامة. وفي العراق، سيلعب التعداد السكاني دوراً هاماً في الكشف عن النسيج الاجتماعي المعقد والمتعدد الأعراق الذي يشكل أساس الهوية التاريخية للبلاد.

أجرى العراق تسعة تعدادات سكانية على مدى العقود الماضية (1920، 1927، 1934، 1947، 1957، 1967، 1977، 1987، 1997)، وكان آخرها تعداد عام 1997. ووفقاً لمعظم المصادر، كان تعداد عام 1957 هو العملية الأكثر دقة. ولم تصل العمليات الأخرى إلى نهاية العملية وتوقفت بسبب الأنظمة السياسية العراقية والجماعات الدينية والجماعات العرقية المختلفة في العراق، من ناحية أخرى بسبب عدم الاستقرار السياسي والمشاكل الاقتصادية واللوجستية.

إن أهمية التعداد السكاني تكتسب أهمية خاصة في بلد متعدد القوميات مثل العراق والذي يحاول الاستقرار وإعادة البناء. فهو ليس ضروريا فقط كأساس للعمليات الانتخابية والحكومية، بل يلعب أيضا دورا هاما في معالجة التفاوتات العرقية والاجتماعية والتخطيط لمستقبل هذا البلد. تهدف هذه الدراسة إلى التحقيق في أهمية التعداد السكاني في العراق ودراسة أعداد التعدادات التي أجريت في الماضي لهذا البلد، في حين تقدم الدراسة تنبؤات من خلال البحث العلمي (باستخدام الأدوات الإحصائية) حول عملية التعداد القادمة المقرر إجراؤها (20 نوفمبر 2024) والتحديات التي تواجه تنفيذها، وآثار البيانات الديموغرافية الدقيقة على التنمية الاجتماعية والاقتصادية للبلد. ومن خلال دراسة هذه الجوانب، يمكننا اكتساب نظرة ثاقبة حول كيف يمكن للتعداد أن يساهم في مستقبل أكثر عدالة وتسريع عملية التنمية في العراق من ناحية، ومن ناحية أخرى، إجراء مقارنة علمية بين التعداد الماضي والتعداد المتوقع.

1. چەمک و پێناسەکان

سەرژمێری دانیشتووان: پرۆسەیەکی سیستماتیکی و گشتگیرە، پرۆسەی کۆکردنەوە، هەڵسەنگاندن، شیکردنەوە و بڵاوکردنەوە یان بە شێوەیەکی تر بڵاوکردنەوەی زانیارییە دیمۆگرافی، ئابووری و کۆمەڵایەتییەکانی سنوریکی جوگرفیٔ دیاریکراوە، لە کاتێکی دیاریکراودا. ئامانجی بنەڕەتی سەرژمێری بریتییە لە پێدانی زانیاری لەسەر قەبارە، دابەشبوون، پێکهاتە و تایبەتمەندییە کۆمەڵایەتی-ئابوورییەکانی دیکەی دانیشتووان. ئەم زانیاریانە بۆ پرۆسەکانی پلاندانان لە تێکڕای سێکتەرەکانی وڵات و کارنامەی گەشەپێدانی نیشتمانی و پێویستن.

بە شێوەیەکی گشتی زانیاری لەسەر تایبەتمەندییە جیاوازەکان لەخۆدەگرێت وەک:

- کۆی ژمارەی دانیشتووان: کۆی ژمارەی ئەو کەسانەی کە لەو ناوچەیەدا نیشتەجێن کە ڕووپێوی دەکرێت.
- وردەکارییە دیمۆگرافییەکان: تەمەن، ڕەگەز، باری هاوسەرگیری، نەتەوە و نەژاد.
- پێکهاتەی ماڵ: زانیاری دەربارەی پێکهاتەی خێزان و ڕێکخستنی ژیان.
- زانیارییە ئابوورییە کۆمەڵایەتییەکان: دۆخی دامەزراندن، ئاستی خوێندن، و داهات.

1.1 بنەما سەرەکییەکانی سەرژمێری دانیشتوان.

نەتەوە یەکگرتووەکان چەندین بنەمای سەرەکی بۆ ئەنجامدانی سەرژمێری دانیشتووان دەخاتە ڕوو بۆ دڵنیابوون لەوەی کە پرۆسەکە کاریگەرە، متمانەپێکراوە و سوودبەخشە بۆ هەموو لایەنە پەیوەندیدارەکان. لێرەدا بنەما سەرەکییەکان دەخەینەڕوو:

1. گشتگیری پرۆسەکە.

سەرژمێرییەکە دەبێت ئامانجی ژماردنی هەموو کەسێک بێت لە ناوچەی جوگرافیای دیاریکراودا، بەبێ گوێدانە پێگەیان (هاوڵاتی، نیشتەجێ، یان سەردانکەر). ئەمەش دڵنیای دەدات لەوەی کە داتاکان ڕەنگدانەوەی قەبارە و پێکهاتەی ڕاستەقینەی دانیشتووانن.

2. پەیوەست بوون بە کاتی ئەنجامدانی پرۆسەکە.

سەرژمێرییەکە پێویستە لە یەک کاتدالە سەرانسەری وڵات یان ناوچەکەدا ئەنجام بدرێت بۆ گرتنی وێنەیەکی خێرا لە دانیشتووان لە ساتێکی دیاریکراودا، ئەمە وادەکات کەمترین هەڵە ڕووبدات کە بەهۆی کۆچکردن یان گۆڕانکاری لە دیمۆگرافیدا دروست دەبێت.

3. نهێنی زانیارییەکان

پێویستە زانیارییەکانی سەرژمێری بە شێوەیەک کۆبکرێنەوە و پرۆسێس بکرێن کە نهێنی تاکەکەسی بپارێزێت. زانیارییە کەسییەکان دەبێ بە نهێنی بهێڵرێنەوە، و داتاکان تەنیا بە شێوەی کۆکراوە ڕاپۆرت بکرێن و بخرێنەڕوو.

4. وردبینی

سەرژمێری پێویستە هەوڵ بدات بۆ ئاستی بەرزی وردبینی و متمانەپێکردن لە کۆکردنەوە و پرۆسێسکردنی زانیارییەکان. ئەمەش بەکارهێنانی میتۆدۆلۆژیای وورد ە بەهێز، ڕێوشوێنی کۆنترۆڵکردنی کوالیتی و ڕاهێنان بۆ کارمەندانی سەرژمێری لەخۆدەگرێت.

5. خستنەرووی ئەنجامی پرۆسەکە لە کاتی خۆیدا

ئەنجامی سەرژمێرییەکە پێویستە لە کاتی خۆیدا بخرێتە بەردەست بۆ ئەوەی ئاگاداری دارشتنی سیاسەت و پلاندانان و لێکۆڵینەوە بێت. ئەم بنەمایە جەخت لەسەر گرنگی پرۆسێسکردن و بڵاوکردنەوەی کارامەی داتاکان دەکاتەوە.

6. تێچووی پرۆسەکە

سەرژمێرییەکە پێویستە بە شێوەیەک دابڕێژرێت و جێبەجێ بکرێت کە کارا و کاریگەر بێت لە ڕووی تێچوونەوە، دڵنیابێت لەوەی کە سەرچاوەکان بە شێوەیەکی ژیرانە بەکاردەهێنرێن لە هەمان کاتدا بەدەستهێنانی ڕووماڵێکی گشتگیر و داتای کوالیتی بەرز.

7. بەشداریکردنی گشتی

پرۆسەی سەرژمێری پێویستە هەڵمەتەکانی هۆشیاری گشتی و بەشداریکردنی لایەنە پەیوەندیدارەکان لەخۆبگرێت بۆ هاندانی بەشداریکردن و دروستکردنی متمانە لە پرۆسەکەدا.

8. بەردەوامیی

پلاندانانی سەرژمێری پێویستە بەردەوامیی درێژخایەنی شێواز و سیستەمەکانی کۆکردنەوەی زانیاری لەبەرچاو بگرێت، کە ئاسانکاری بۆ سەرژمێرییەکانی داهاتوو و لێکۆڵینەوەی دیمۆگرافی بەردەوام دەکات.

2.1 چوار مەرج بۆ پرۆسەی سەرژمێرییەکی سەرکەوتوو

1- سەقامگیری سیاسی و کۆمەڵایەتی و ژینگەیی.
2- ئامادەگی حکومەت لە (کاروباری یاسایی و کارگێڕی و بودجەی پێویست و کاتی دەستپێک و کۆتایی).
3- ئامادەکردنی کادری پیشەیی و شارەزا لە بواری پلاندانان و ئەوانەی ڕاسەتەوخۆ پرۆسەکە جێبەجێ دەکەن.
4- ئامادەگی دانیشتوان لە پێشکەشکردنی زانیاری درووست.

3.1 جۆرەکانی داتای سەرژمێری

فەرمانگەی سەرژمێری ڕاوێژ بە دەزگاکانی حکومەت، کەرتی تایبەت، ڕێکخراوە ناحکومییەکان، ڕێکخراوە پیشەییەکان، بازرگانی و ئایینییەکان و خەڵک دەکات سەبارەت بە ناوەڕۆکی ئەگەری پرسیارنامەی سەرژمێری. بەڵام ئامانجەکەی ئەوەیە کە پرسیارنامەکە کورت بێت.

1. بەشە سەرەکییەکان

بابەتی سەرەکی پرسیارە فەرزکراوەکانە کە پێویستە لە سەرژمێریدا جێگیر بکرێن. کە بریتین لە: تەمەن؛ ڕەگەز؛ باری هاوسەرگیری؛ پەیوەندی بە سەرۆکی ماڵەوە؛ شوێنی نیشتەجێبوونی ئاسایی؛ دۆخی پەروەردەیی؛ پیشە؛ ژمارەی لەدایکبوونی (ئەوانەی لە ژیاندان)؛ بەرواری دوایین لەدایکبوونی (ئەوانەی لەژیاندان)؛ منداڵان هێشتا لە ژیاندان؛ مردن لە ماڵەکەدا لە ١٢ مانگی ڕابردوودا؛ و دۆخی کەمئەندامی.

2. بەشە لاوەکییەکان.

دەتوانرێت بە ئارەزووی فەرمانگەی سەرژمێری و یان حکومەت ئەم بەشە بخرێتە نێو پرۆسەی سەرژمێرییەکەوە. کە بریتین لە: تەمەن لە یەکەم هاوسەرگیریدا؛ بەروار و ماوەی هاوسەرگیری یەکەم؛ وڵاتی لەدایکبوونی باوک/دایک؛ تەمەنی دایک لە یەکەم لەدایکبوونیدا؛ هەتیوبوونی دایکی یان باوکایەتی؛ کات لە دامەزراندنەکەی ئێستادا؛ و مەودای شوێنی کارکردن...هتر.

4.1 ئەنجامدانی سەرژمێری:

1. ئامادەکاری بۆ سەرژمێری

لە قۆناغی ئامادەکاریدا، فەرمانگەی سەرژمێری هەموو چالاکییە کارگێڕی و تەکنیکییەکان ئامادە دەکات لەوانە، ڕاهێنانی ستافی مەیدانی، دانانی بەڕێوەبردنی داتا و سیستەمی کۆنترۆڵکردنی کوالیتی گشتگیر. فەرمانگەکە دەبێت بەرنامەی پەیوەندیکردن و بانگەشەکردن پەرەپێبدات کە ڕەنگدانەوەی جۆراوجۆری کولتوور و زمانی دانیشتووان بێت. دوو ئامرازی سەرەکی بریتین لە ماڵپەڕێک کە بەچەند زمانێک بەردەستبێت و هێڵی یارمەتی.

2. هەڵمەتی مەیدانی

قۆناغی کارەکانی مەیدانی چالاکییەکانی ئامادەکاری بۆ ژماردن، ژماردنی دروست و پرۆسەکانی پشتڕاستکردنەوەی مەیدانی لەخۆدەگرێت. ئەم چالاکیانە بریتین لە نوێکردنەوەی نەخشەسازی سەرژمێری، دەستنیشانکردنی شوێنی نیشتەجێبوون، ئامادەکردنی لیستی نیشتەجێبوون و ماڵەکان، ژماردنی هەموو کەسەکان لە هەموو ماڵەکاندا، پشتڕاستکردنەوەی تەواو و دروستی ژماردنەکە، و ئەنجامدانی ڕاپرسییەک دوای ژماردن بۆ دیاریکردنی ئاستی ڕووماڵکردنی سەرژمێری.

5.1 بژاردەکانی ژماردنی دانیشتووان:

1- چاوپێکەوتنی کەسی ڕووبەڕوو، کە تێیدا کارمەندی سەرژمێری سەردانی هەر ماڵێک دەکات و پرسیارنامەکە پڕدەکاتەوە؛
2- پڕکردنەوەی پرسیارنامەکە (فۆرمی پرسیارەکانی تایبەت بە پرۆسەکە)، بە بەکارهێنانی ڕێکاری (پۆست-ئیمەیڵ)، کە تێیدا پرسیارنامەکە دەگەیەنرێتە هەر ماڵێک (ناونیشان) و نیشتەجێبووان خۆیان پرسیارنامەکە پڕدەکەنەوە.
3- چاوپێکەوتنی تەلەفۆنی کە تێیدا ماڵەکە لە ڕێگەی تەلەفۆنەوە وەڵامی پرسیارنامەی سەرژمێری دەداتەوە، یان لە ڕێگەی دەستپێشخەری خۆیەوە یان دوای پەیوەندیکردن لەلایەن فەرمانگەی سەرژمێرییەوە؛ یان چاوپێکەوتنی ئینتەرنێت کە تێیدا نیشتەجێبووانی ماڵەکە لەڕێگەی ئۆنلاین پرسیارنامەکە پڕدەکەنەوە.
4- پاکێجەکانی چاوپێکەوتنی کەسی بە یارمەتی کۆمپیوتەر (CAPI) دەتوانن ڕاستی وەڵامەکان لە کاتی چاوپێکەوتندا پشتڕاست بکەنەوە کە دەستبەجێ داتای کوالیتی بەرز بەرهەم دەهێنێت، کەمکردنەوە یان نەهێشتنی پێویستی بە بەڕێوەبردنی داتا درێژخایەن دوای کارەکانی مەیدانی. ئەم زانیاریانە

دەستبەجێ بەردەستن بۆ شیکاری، ئەمەش کاتەکانی پرۆسێسکردن و لەوانەیە کۆی تێچووی سەرژمێری کەمدەکاتەوە.

6.1 ئامادەکردنی داتا و هەڵسەنگاندن :

لە قۆناغی ئامادەکاری و هەڵسەنگاندن و خشتەی داتاکان، ستافی ڕاهێنراوی تایبەت بە دەستی داتا کۆکراوەکان و پرسیارنامەی پڕکراوە لە ناوەندەکانی داتادا پرۆسێس دەکەن؛ پاشان داتاکان دەگۆڕن بۆ فۆرماتێکی ئەلیکترۆنی، زۆربەیان بە بەکارهێنانی سکانکردنی ئەلیکترۆنی ئۆتۆماتیکی. دواتر هەموو داتاکان پشتڕاست دەکەنەوە، هەر فۆرماتێکی کۆکردنەوە بێت، بۆ تەواوبوون، دروستی و یەکدەنگی، بە بەکارهێنانی تەکنیکەکانی کۆنترۆڵکردنی داتا.

CSPro (سیستەمی پرۆسێسی سەرژمێری و ڕاپرسی) لەلایەن سەدان ڕێکخراو و دەیان هەزار کەسەوە بەکاردەهێنرێت بۆ داخڵکردن، دەستکاریکردن، خشتەکردن و بڵاوکردنەوەی زانیارییەکانی سەرژمێری و ڕاپرسی.

MORTPAK پێوانەکردنی دیمۆگرافی لە وڵاتانی تازەپێگەیشتودا، بە جەختکردنەوەیەکی تایبەت لەسەر پێوانی مردن.

PAS (سیستەمی شیکاری دانیشتوانی سەرژمێری) کۆمەڵێک کتێبی کاری مایکرۆسۆفت ئێکسڵە کە لەلایەن نووسینگەی سەرژمێری ئەمریکاوە پەرەی پێدراوە و ڕێکار و شێوازە زۆر بەکارهێنراوەکانی شیکاری دیمۆگرافیای بنەڕەتی تێدایە.

REDATAM (وەرگرتنەوەی DATA بۆ ناوچە بچووکەکان بە مایکرۆکۆمپیوتەر) سیستەمێکی کۆمپیوتەرییە ئاسانکاری دەکات بۆ پرۆسێسکردن، شیکردنەوە و بڵاوکردنەوەی وێبی زانیارییەکان لە سەرژمێری دانیشتووان، ڕاپرسی، تۆمارە کارگێڕییەکان، نیشاندەری ناوچەیی و هەر سەرچاوەیەکی تر.

ئەنجامەکان بە شێوەی خشتەی ئاستە جیاوازەکانی یەکە کارگێڕییەکان بەپێی تەوەری سەرژمێری و تەمەن و ڕەگەز خراوەتەڕوو. هەندێک جار ڕاپۆرتی جیاواز بەپێی بابەتەکانی سەرژمێری تایبەت دەردەکەون.

هەرەمەکانی دانیشتووان پێکهاتە بەپێی ڕەگەز و تەمەن نیشان دەدەن و کاریگەرییەکانی گۆڕانکاری لە توانای منداڵبوون، مردن و کۆچکردن بە تێپەڕبوونی کات نیشان دەدەن کاتێک چەندین سەرژمێری بەراورد دەکرێن.

ماڵپەڕی The WorldLifeExpectancy website گۆڕانی دینامیکی هەرەمەکانی دانیشتووان بە تێپەڕبوونی کات بۆ وڵاتانی جیهان نیشان دەدات

7.1 بڵاوكردنەوە:

لە قۆناغی بڵاوكردنەوەدا، فەرمانگەی سەرژمێری ئەنجام و بەرهەمی سەرژمێرییەكە بۆ حكومەت و كۆمەڵگا لەڕێگەی كۆمەڵێك ڕاپۆرت بڵاودەكاتەوە كە لای خوارەوە گرنگترینیان دەخەینەڕوو :

1. ڕاپۆرتی كۆتایی خشتەی وردی دانیشتووان و تایبەتمەندییەكانی كە دابەشكردنە كارگێڕییەكان لەخۆدەگرێت.
2. ڕاپۆرتی كارگێڕی باسێكی تەواو لە پرۆسەی سەرژمێری و ئالێنگارییەكان و چارەسەرەكانی دەخاتە ڕوو كەتیایدا كۆپی هەموو بەڵگەنامە پەیوەندیدارەكانی تێدایە.
3. ئەتڵەسی سەرژمێری ئەنجامەكان بە شێوەیەكی گرافیكی بە تایبەتی وەک نەخشە دەخاتە ڕوو. ئەتڵەسەكان دەتوانن گۆڕانكاری لە تایبەتمەندییەكانی دانیشتووان بە تێپەڕبوونی كات نیشان بدەن.
4. نەخشەسازی سەرژمێری نوێكراوە وەک چوارچێوەی نیشتمانی لە وەرگرتنی نمونەی سەرەكی بۆ ڕاپرسییەكان و بۆ سەرژمێرییەكانی دیكەی وەک سەرژمێری كشتوكاڵی یان پیشەسازی...هتر
5. ئینفۆنتۆری نوێكراوە بریتییە لە (لیستی ناوچەكان، دانیشتوو یان نا، جۆرەكانی بینا، شوێنی نیشتەجێبوون و ماڵەكان كە زانیاری ناسنامەی جوگرافی...هتر
6. مێتاداتا بەڵگەنامەیەكی ورد و تەواو دەدات لەبارەی شێوازەكان، تەكنیكەكان، ڕێكارەكان، گۆڕاوەكان، پرسیارەكان، پۆلەكانی وەڵامدانەوە و ڕێنماییەكانی كۆدكردن كە لە سەرژمێریەكەدا بەكارهێنراون.

8.1 بۆچی سەرژمێری ئەنجام بدرێت؟

سەرژمێری دانیشتووان پرۆسەیەکی گشتگیری نیشتیمانییە بۆ کۆکردنەوە و شیکردنەوە و بڵاوکردنەوەی زانیاری ئامار دەربارەی دانیشتوانی وڵاتێک. ئامانجی کۆکردنەوەی زانیاری وردە لەسەر تایبەتمەندییە دیمۆگرافی و کۆمەڵایەتی و ئابوورییەکانی دانیشتوانی سنوری جوگرافیایەکی دیاریکراو. بەگشتی هۆکاری ئەنجامدانی سەرژمێری دانیشتووان بریتین لە:

- دابینکردنی مادەی دەوڵەمەندی بڕبڕەیی سەبارەت بە گۆڕانی دیمۆگرافی- دیمۆگرافیاکان داتاکان بەکاردەهێنن بۆ دروستکردنی خشتەی ژیان کە لێیەوە چاوەڕوانی تەمەن، منداڵبوون و ڕێژەی مردنی گەورەساڵان دەخەمڵێنن.
- ئاگادارکردنەوەی هاوڵاتیان و زانایان و ڕێکخراوە ناحکومییەکان و کەرتە تایبەتەکان بە زانیاری سەرەتایی سەبارەت بە پێکهاتەی دانیشتوان.
- یارمەتی حکومەتەکان دەدات لە دیاریکردنی سنوور و نوێنەرایەتییەکانی هەڵبژاردن و تەرخانکردنی سەرچاوەکان.
- پێوانەکردنی ڕەوتی کۆچی نێودەوڵەتی (ئەگەر تۆمارکرابێت).
- دابینکردنی داتا بۆ کەرتەکان بۆ پلاندانان و پێشکەشکردنی خزمەتگوزارییەکان، بۆ نموونە بۆ تەرخانکردنی خزمەتگوزارییە تەندروستی و کۆمەڵایەتییەکان.

سەبارەت بە عێراق ڕەنگە بۆچوونی جیاواز هەبێت لەسەر هۆکاری ئەنجامدانی پرۆسەی سەرژمێری، ئەمڕۆ دوای ساڵانێک لە گرژی سیاسی و ئەو زنجیرە قەیرانانەی لەوڵاتەکەدا هەبوون و هەندێکیشیان بەردەوامیان هەیە، عێراقێک لە ماوەی دوو دەیەی ڕابردوودا گۆڕانکاری دیمۆگرافی بەرچاوی بەخۆوە بینیوە بەهۆی ململانێکان و کۆچکردن و ئاوارەبوون و نیشتەجێکردنی زۆرەملە، هەموو ئەمانە وای لە بەشێک لە نەتەوەکانی عێراق (لەناویشیاندا کورد) کردووە بە گومانەوە بڕواننە پرۆسەکە. بەڵام لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا ناتوانین ئەوڕاستییە لەبیربکەین کە دوایین سەرژمێری گشتگیر لە ساڵی 1997 ئەنجامدراوە، لەگەڵ بونی تێبینی لەسەر خودی پرۆسەکە و بەشدارنەبوونی سێ پارێزگای هەرێمی کوردستان ، سەرەڕای هەمووئەمانە داڕێژەرانی سیاسەت و دامەزراوەکانی حکومەت پشتیان بە داتای بەسەرچوو یان خەملێنراو بەستووە.

ئاڵینگارییەکانی بەردەم پرۆسەی سەرژمێری دانیشتووان

سەرژمێری دەتوانێت بارگرانییەک بێت لەسەر وڵاتانی کەم داهات و مامناوەند کە زۆرجار سەرچاوەی دارایی و ژێرخانی و مرۆییان نییە بۆ ئەنجامدانی. دەکرێت فشاری نێودەوڵەتی و ناوخۆیی هەبێت بۆ دەستکاریکردنی ڕێکارەکانی سەرژمێری، یان بە گۆڕینی جۆری دانیشتووان، یان بەکارهێنانی ئامێری ئاڵۆز بەبێ ڕەچاوکردنی سەرچاوە مرۆییە ڕاهێنراوەکانی بەردەست.

زۆرجار کۆلێتی سەرژمێری دەچێتە ئاستێکی نزم، بەهۆی هەبوونی پرسیارنامەی زۆر درێژ کە دەتوانێت سەرچاوە سنووردارەکان زەق بکاتەوە و ماوەی ڕاهێنانی کارمەندانی پرۆسەی سەرژمێری درێژ بکاتەوە هەروەها پرسە ئەمنییە پێشبینینەکراوەکان و پێشهاتە ژینگەییەکان کاریگەرییان دەبێت لەسەر جێبەجێکردنی دروستی پرۆسەی سەرژمێری.

سەبارەت بە ئالێنگارییەکانی ئەنجامدانی پرۆسەی سەرژمێری لەعێراق:

پرۆسەی سەرژمێری دانیشتوانی عێراق کە بڕیارە (20.نۆڤەمبەری.2024) ئەنجامبدرێت، یەکەم سەرژمێری فەرمی دەبێت لەدوای گۆڕانی سیستمی سیاسی لە 2003. ئەم سەرژمێرییە لە کاتێکدایە کە عێراق هێشتا ئاسەوارەکانی جەنگ ماون بەسەر زۆرێک لە دامەزراوەکانیدا و زنجیرەیەک قەیرانی چارەسەرنەکراو (تاڕادەیەک ناجێگیری دۆخی سیاسی و ئابووری، کێشەی ئاوارە بەتایبەت لەناوچە کێشەلەسەرەکان، گەندەڵی، ناکۆکی لایەنە سیاسییەکان و بگرە تۆخبوونەوەی ناکۆکییە نەتەوەیی و ئایینییەکان...هتر) ڕەنگە جۆرێک لە بارگرانی بۆ پرۆسەکە درووستبکەن ، بەتایبەت لە پێدانی زانیاری درووست بەکارمەندی سەرژمێری. ئەگەر کێشە بۆ پرۆسەکەش درووست نەکەن ڕەنگە کاریگەری هەبێت لەسەر چۆنێتی کۆی پرۆسەکە .

2.1 پرۆسەکانی سەرژمێری دانیشتوان لە عێراق:

ژمارەی دانیشتوانی عێراق لە ناوەڕاستی سەدەی نۆزدەهەمدا بە نزیکەی یەک ملیۆن و ٢٥ هەزار کەس مەزەندە کرا. لە ساڵی 1884دا گەشەی کرد و گەیشتە یەک ملیۆن و 400 هەزار کەس؛ لە ساڵی 1897دا 1.55 ملیۆن؛ و دواجار لە سەروبەندی جەنگی جیهانی یەکەم لە ساڵی 1913دا گەیشتە 2.371 ملیۆن.

کاتێک هێزەکانی بەریتانیا لە جەنگی جیهانی یەکەمدا عێراقیان داگیرکرد، لە ساڵی 1920 داسەرژمێرییەکی وردی دانیشتوانەکەیان ئەنجامدا، کە ژمارەی دانیشتووانەکەی گەیشتە نزیکەی 2،849،282 ملیۆن کەس

لە تشرینی یەکەمی ساڵی 1927 پرۆسەی سەرژمێری دانیشتوان لە عێراق دەستی پێکرد و لە کۆتایی ساڵی 1927 کۆتایی هات، ئەنجامدانی پرۆسەکە لەلایەن کۆمەڵێک لیژنە بەڕێوەدەبرا لە مزگەوت و قوتابخانە و شوێنە حکومییەکان جێگیرکرابوون تەنها لە شار و شارۆچکەکان. بەڵام دوای چەندمانگێک لەبەڕێوەچوونی پرۆسەکە، حکومەت درکی بە شکستی هەڵمەتەکە کرد و پرۆسەکەی هەڵوەشاندەوە. سەرەڕای ئەمەش ژمارەی دانیشتوانی عێراق بەپێی ئەم سەرژمێرییە 2،968،054 کەس خەمڵێندرا.

سەرژمێری ساڵی 1934 کە لە مانگی ئەیلوول دەستیپێکرد و لە مانگی ئۆکتۆبەری هەمان ساڵ کۆتایی هات. دواتر لە مانگەکانی ئاب و ئەیلولی ساڵی 1935 دووبارە کار لەسەری دەستیپێکردەوە بۆ تۆمارکردنی ئەوانەی لەدوای خۆیان ماونەتەوە بۆ یەکەمجار بەپێی ئەم سەرژمێرییە ژمارەی دانیشتوانی عێراق گەیشتووەتە 3،213،174

سەرژمێری 1947 لە 19ی تشرینی یەکەم ئەنجام دراوە و بە یەکەم تۆمار دادەنرێت کە لەلایەن تیمەکانی کۆکردنەوەی داتا و زانیاری پێویست سەردانی ماڵەکانیان کردووە بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ژمارەیەکی زۆر لە دانیشتووان نەیانتوانی خۆیان لەم سەرژمێرییەدا تۆمار بکەن. ژمارەی دانیشتوانی عێراق بەپێی ئەم سەرژمێرییە گەیشتە 4،816،185 کەس.

سەرژمێری 1957، ئەم سەرژمێرییە لە تشرینی یەکەمی 1957 ئەنجام دراوە و بە وردترین و گشتگیرترین سەرژمێری دادەنرێت. بەپێی ئەم تۆمارە ژمارەی دانیشتوانی عێراق گەیشتووەتە 6،536،109 کەس.

بڕیار بوو سەرژمێری ساڵی 1967 ئەنجام بدرێت، بەڵام بەهۆی پێویستی ئامادەکاری بۆ هەڵبژاردن (وەک حکومەتی عێراق لەو کاتەدا بانگەشەی بۆدەکرد)، وادەی سەرژمێری دوو ساڵ هێنرایە پێشەوە و لە 14/10/1965 ئەنجامدرا. ئەم سەرژمێرییە جیاوازە لە سەرژمێرییەکانی پێش خۆی، چونکە پرسیارنامەکە پرسیاری پەیوەست بە پیشە، نەتەوە و خزمەتکردنی سەربازی لەخۆگرتبوو. ژمارەی دانیشتووانی عێراق گەیشتە 8،261،527.

سەرژمێری 1977، ئەم سەرژمێرییە لە مانگی 1977/10 ئەنجامدراوە و یەکەم سەرژمێرییە کە لەلایەن مەکتەبی ناوەندی ئامار (الجهاز المركزي للاحصاء)ەوە لە وەزارەتی پلاندانان جێبەجێ کراوە، بەو پێیەی سەرجەم سەرژمێرییەکانی پێشوو لە لایەن (بەڕێوەبەرایەتی گشتی باری شارستانی (دائرة النفوس العامة)) ی سەر بە وەزارەتی ناوخۆ جێبەجێ کراون. سەرژمێرییەکە کە هەموو پارێزگارەکانی عێراقی لەخۆگرتبوو و بە هەمەچەشنی زۆری پرسیارەکان لە فۆڕمی ئاماری و زانیاری سەبارەت بە دۆخی ژیان و نیشتەجێبوون و

سەرچاوەکانی داهات جیاکراوەتەوە، ئەم سەرژمێرییە سەرچاوەیەکی ئاماری گرنگ بووە بۆ هەموو سێکتەرەکانی دەوڵەتی عێراق. بەپێی ئەم سەرژمێرییە، ژمارەی دانیشتووانی عێراق گەیشتووەتە 12،000،497 کەس.

سەرژمێری 1987 ، ئەم سەرژمێرییە لە مانگی 10 ئەنجامدراوە و هەموو پارێزگارەکانی عێراق گرتەوە جگە لە (ناوچە سنوورییەکان لەگەڵ ئێران)، کە بەهۆی شەڕی ئێران و عێراقەوە نەتوانرا زانیاری کۆبکرێنەوە. ژمارەی دانیشتووانی عێراق گەیشتە 16،335،199 کەس.

سەرژمێری 1997، ئەم سەرژمێرییە لەلایەن مەکتەبی ناوەندی ئامار (الجهاز المركزي للاحصاء)ەوە لە وەزارەتی پلاندانان جێبەجێ کراوە لە مانگی 10 ئەنجامدراوە، کە تێیدا زانیاری ئاماری تەنها بۆ پانزە پارێزگا کۆکرایەوە (بەبێ پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان)، ژمارەی دانیشتوانی عێراق گەیشتە 22,046,244 کەس.

خشتەی (1) ژمارە و گەشەی دانیشتوانی عێراق بەپێی پرۆسەکانی سەرژمێری (1884 بۆ 1997)

سەرژمێری	ژمارەی دانیشتوان	گەشەی دانیشتوان ٪
1884	1,400,000	0%
1897	1,550,000	11%
1913	2,371,000	53%
1920	2,849,282	20%
1927	2,968,054	4%
1934	3,213,174	8%
1947	4,816,185	50%
1957	6,536,109	36%
1967	8,261,527	26%
1977	12,000,497	45%
1987	16,335,199	36%
1997	22,046,244	35%

وێنەی1: ژمارەی دانیشتوان بەپێی سەرژمێرییەکانی عێراق

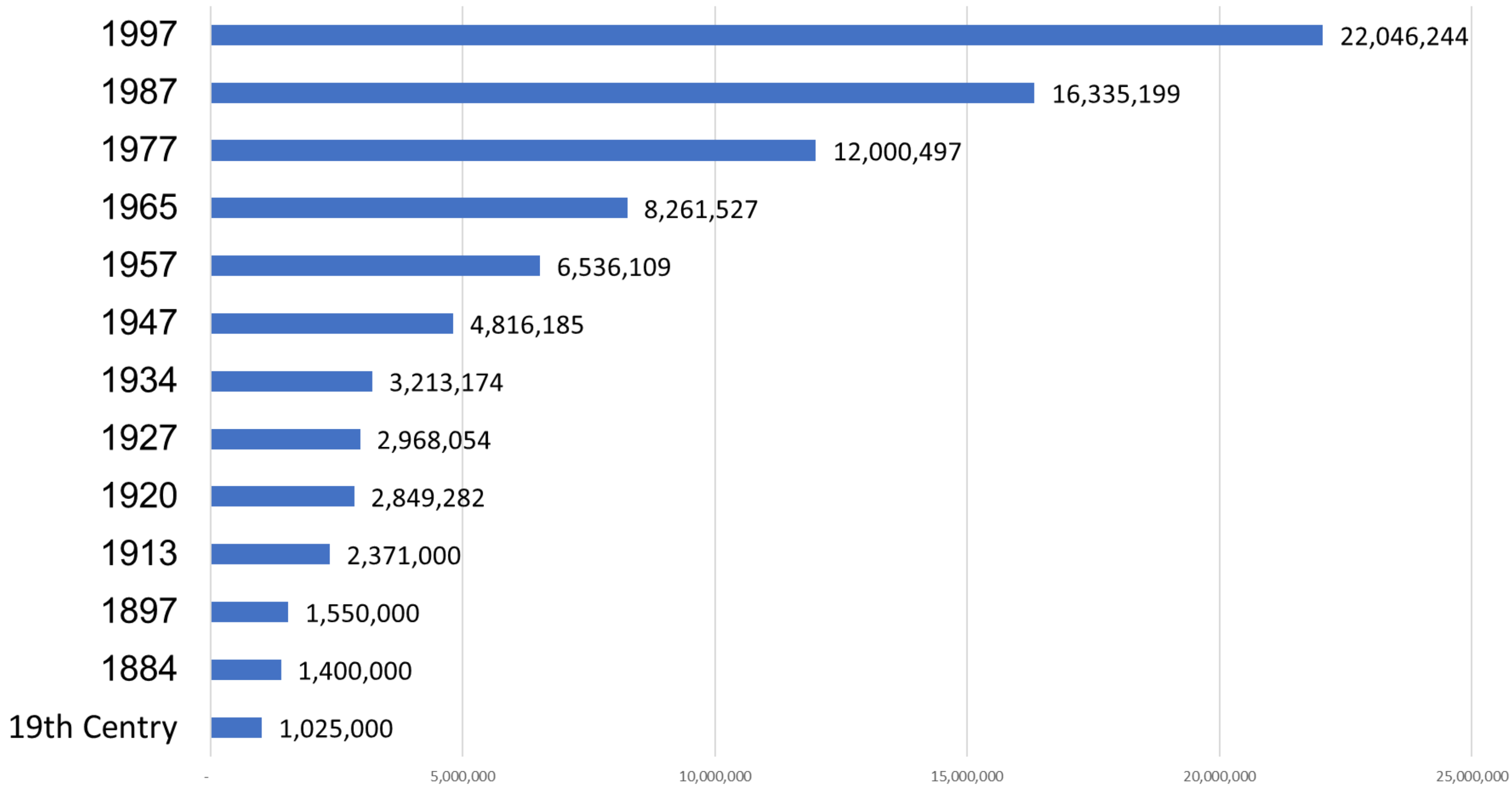

لەوێنەی ژمارە (1) ڕێژەی گەشەی ژمارەی دانیشتوان لە نێوان ماوەی ئەو سەرژمێرییانەی لە عێراقدا ئەنجامدراون جیاوازی هەیە، سەرەڕای هەبوونی تێبینی لەهەندێک لە سەرژمێرییەکاندا، بەتایبەت ئەنجامدانی پرۆسەکە لە ساڵی 1997 کە سێ پارێزگاکەی هەرێمی کوردستان لەدەرەوی پرۆسەکە بوون. هەروەها تەواونەکردنی پرۆسەکە لە ساڵی 1927. ئەگەر سەرنج بدەین ڕێژەی گەشەی دانیشوان لە نێوان یەکەم سەرژمێری لە ساڵی 1884 و سەرژمێری 1897 بریتی بووە لە (11%) بووە. هەروەها گەشەی دانیشتوان لە نێوان سەرژمێری 1934 و سەرژمێری 1947 بریتی بووە لە (50٪) وەک لە خشتەی ژمارە (1) ئاماژەی پێدراوە.

2.2 دابەشبوونی دانیشتوانی عێراق

1.2.2. ژمارەی دانیشتوان بەپێی دابەشبوونیان بەسەر ڕەگەز

لە خشتەی ژمارە (2)دا، ژمارەی دانهیشتوانی عێراق ڕووندەکاتەوە بەپێی ڕەگەز ، بەجۆرێک ڕێژەی ڕەگەزی (نێر) لە (52٪) دانیشتوان پێکدەهێنێت و ڕەگەزی (مێ) لە (48٪)ی دانیشتوانە لە ساڵی 1977، بە تێکڕایی، دابەشبوونی ژمارەی دانیشتوان لە نێوان هەردوو ڕەگەزدا لە نێوان سالأنی 1977 بۆ 2011 (51٪) ڕەگەزی نێر و (49٪) ڕەگەزی مێ بووە.

خشتەی (2) ژمارەی دانیشتوان بەپێی دابەشبوونی ڕەگەز (1977 بۆ 2011) بە هەزاران (000)

ڕێژەی مێ	ڕێژەی نێر	ژمارەی دانیشتوان	مێ	نێر	ساڵ
48%	52%	12000	5817	6183	1977*
48%	52%	12405	6016	6389	1978
48%	52%	12821	6218	6603	1979
49%	51%	13238	6423	6815	1980
49%	51%	13669	6634	7035	1981
49%	51%	14110	6850	7260	1982
49%	51%	14586	7082	7504	1983
49%	51%	15077	7321	7756	1984
49%	51%	15585	7570	8015	1985
49%	51%	16110	7827	8283	1986
49%	51%	16335	7939	8396	1987*
49%	51%	16882	8207	8675	1988
49%	51%	17428	8475	8953	1989
49%	51%	17890	8700	9190	1990

1991	9460	8959	18419	51%	49%
1992	9731	9218	18949	51%	49%
1993	10001	9477	19478	51%	49%
1994	10271	9736	20007	51%	49%
1995	10541	9995	20536	51%	49%
1996	10843	10281	21124	51%	49%
*1997	10987	11059	22046	50%	50%
1998	11328	11374	22702	50%	50%
1999	11682	11700	23382	50%	50%
2000	12047	12039	24086	50%	50%
2001	12424	12389	24813	50%	50%
2002	12814	12751	25565	50%	50%
2003	13216	13124	26340	50%	50%
2004	13629	13510	27139	50%	50%
2005	14055	13908	27963	50%	50%
2006	14493	14317	28810	50%	50%
2007	14943	14739	29682	50%	50%
2008	16058	15837	31895	50%	50%
2009	15910	15754	31664	50%	50%
2010	16326	16155	32481	50%	50%
2011	16758	16572	33330	50%	50%

لەخشتەی ژمارە (2)دا، ژمارەی دانیشتوان تا ساڵی 1977 کە دواین سەرژمێری بووە لە عێراق لەسەر بنەمای ئەو سەرژمێرییانە ژمارەی دانیشتوان هەژمارکراوە، وەساڵەکانی 1998 تا 2011 خەمڵاندنی ژمارەی دانیشتوان بووە لەسەر بنەمای ژمارەی دانیشتوان لەسەر بنەمای ساڵەکانی پێشوو.

وێنەی2: گەشەی دانیشتوانی عێراق بەپێی (1900-1997)

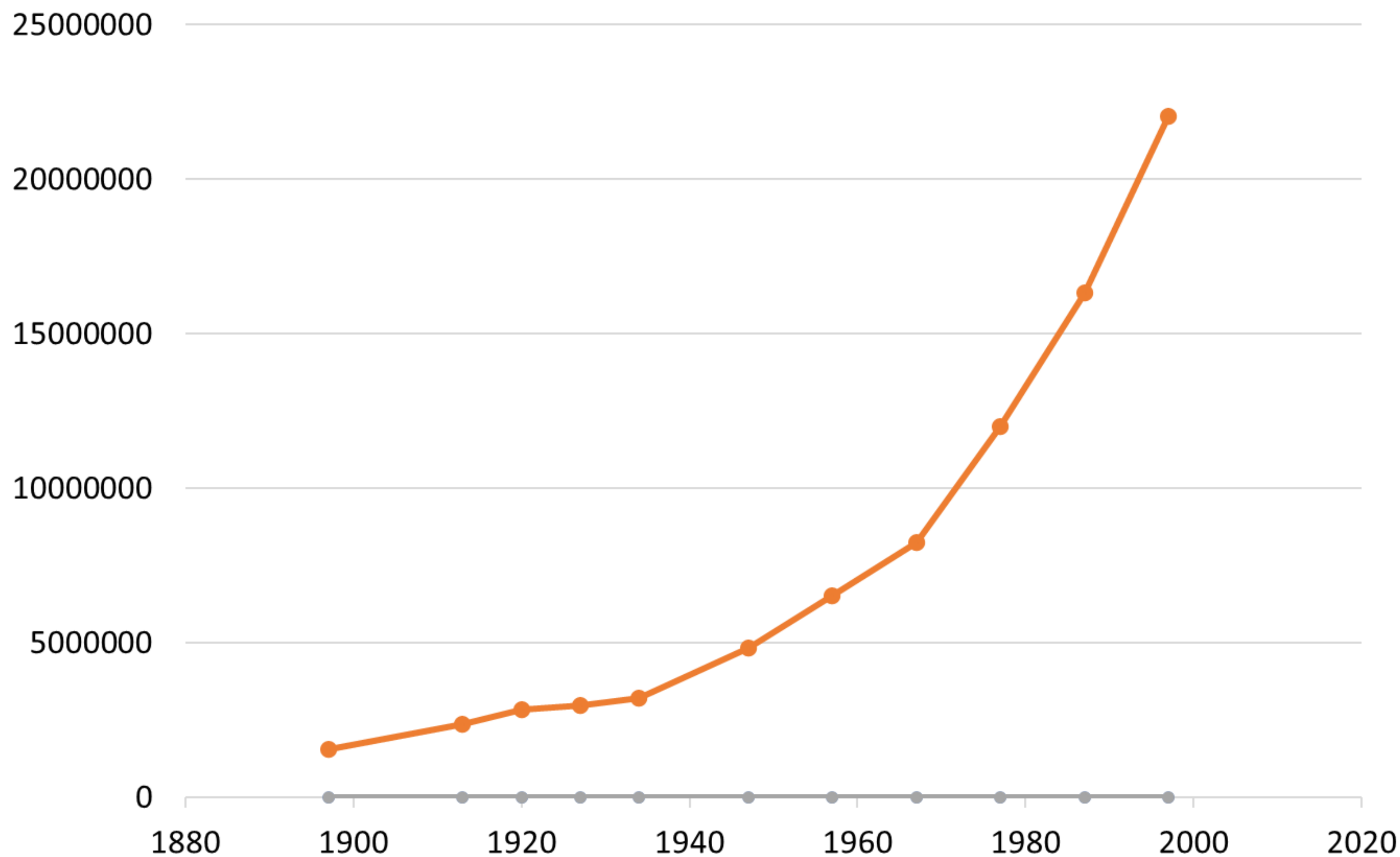

وێنەی3:دابەشبوونی دانیشتوان بەپێی ڕەگەز (1997 بۆ 2011)

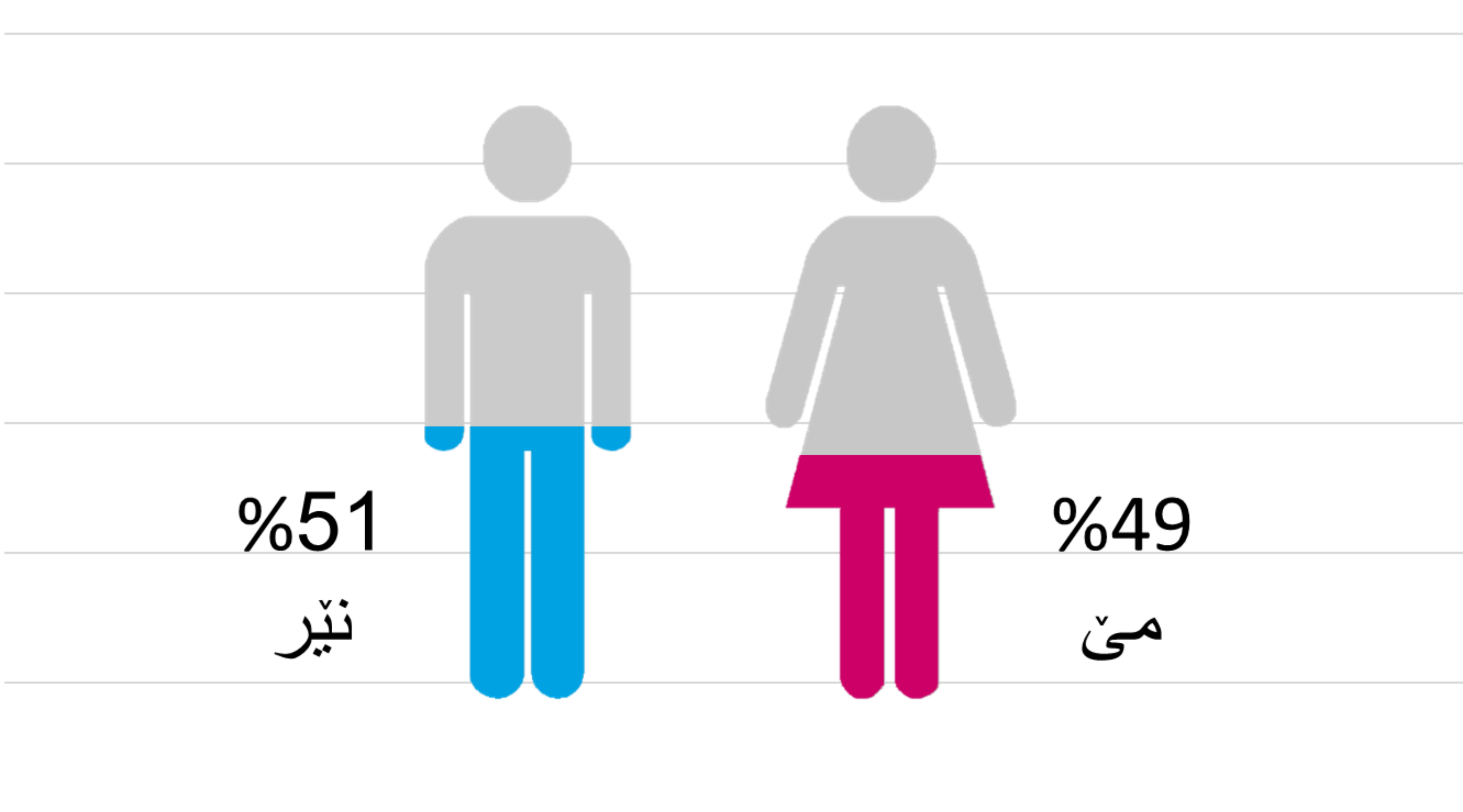

2.2.2 دابەشبوونی دانێشتوان بە پێی (شارنشین و گوندنشین)

وێنەی ژمارە (4) دابەشبوونی دانیشتوان ڕوونە دەکاتەوە لەساڵی 1997 بەپێی شوێنی نیشتەجێبوونی (شارنشین و گوندشین) لەسەر بنەمای سەرژمێری 1987 ، بەغدای پایتەخت (89٪)دانیشتوانەکەی نیشتەجێی شار و (11٪) کۆی دانیشتوانەکەی گوندنشین بوون، بەپێی هەمان سەرژمێری هەولێری پایتەختی هەرێمی کوردستان (77٪) ی دانیشتوانەکەی شارنشین بوون (23٪) ی گوندنشین بوون.

خشتەی (3) دابەشبوونی دانێشتوان بە پێی (شارنشین و گوندنشین 1997) لەسەربنەمای سەرژمێری 1987

گوندنشین	شارنشین	پارێزگا		گوندنشین	شارنشین	پارێزگا
20%	80%	بەسرە		38%	62%	نەینەوا
25%	75%	دهۆك		30%	70%	کەرکوک
23%	77%	هەولێر		58%	42%	دیالە
29%	71%	سلێمانی		47%	53%	ئەنبار
				11%	89%	بەغدا
				52%	48%	بابل
				34%	66%	کەربەلا
				47%	53%	واسط
				55%	45%	سەلاحەدین
				30%	70%	نەجەف
				47%	53%	قادسیە
				55%	45%	موسەنا
				41%	59%	زیقار
				34%	66%	میسان

وێنەی ژمارە (5) دابەشبوونی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک و سێ پارێزگای هەرێم ڕووندەکاتەوە لە ساڵی 1997 بەپێی شوێنی نیشتەجێبوون وەک پێشتر ئاماژەی پێدرا ئەم دابەشبوونە لەسەر بنەمای سەرژمێری ساڵی 1987 پێوانەکراوە .

3.2.2 ژمارەی دانیشتوان بە پێی پارێزگاکان:

خشەی ژمارە (4) ژمارەی دانیشتوان ڕووندەکاتەوە بەپێی پارێزگاکان و ڕێژەی ژمارەی دانیشتوانی هەرپارێزگایەک لەکۆی ژمارەی دانیشتوان عێراق لە ساڵی 1997 کە بە (22،046،244)کەس خەمڵێنراوە، ئەم خەملاندنە لەسەر بنەمای سەرژمێری دانشتوان لە 1987 ئەنجامدراوە.

خشتەی (4) دابەشبوونی دانێشتوان بە پێی پارێزگا

ڕێژە	ژمارەی دانیشتوان	پارێزگا		ڕێژە	ژمارەی دانیشتوان	پارێزگا
7%	1,556,445	بەسرە		9%	2,042,852	نەینەوا
2%	402,970	دهۆك		3%	753,171	کەرکوك
5%	1,095,992	هەولێر		5%	1,135,223	دیالە
6%	1,362,739	سلێمانی		5%	1,023,736	ئەنبار
				25%	5,423,964	بەغدا
				5%	1,181,751	بابل
				3%	594,235	کەربەلا
				4%	783,614	واسط
				4%	904,432	سەلاحەدین
				4%	775,042	نەجەف
				3%	751,331	قادسیە
				2%	436,825	موسەنا
				5%	1,184,796	زیقار
%100	22,046,244	کـــۆ		3%	637,126	میسان

وەک لەوێنەی (5)دا دەردەکەوێت کە ژمارەی دانیشتوانی بەغدا لە ساڵی1997 (5،423،964) کە (25٪) کۆی ژمارەی دانیشتوانی عێراق پێکدەهێنێت، دواتر پارێزگای نەینەوا(9٪)، پارێزگای بەسرە(7٪)، چوارەم پارێزگا بەپێی دابەشبوونی ڕێژەکان پارێزگای سلێمانییە لە هەرێمی کوردستان کە دانیشتوانەکەی (1،362،739) بووە، کە دەکاتە (6٪) کۆی دانیشتوانی عێراق.

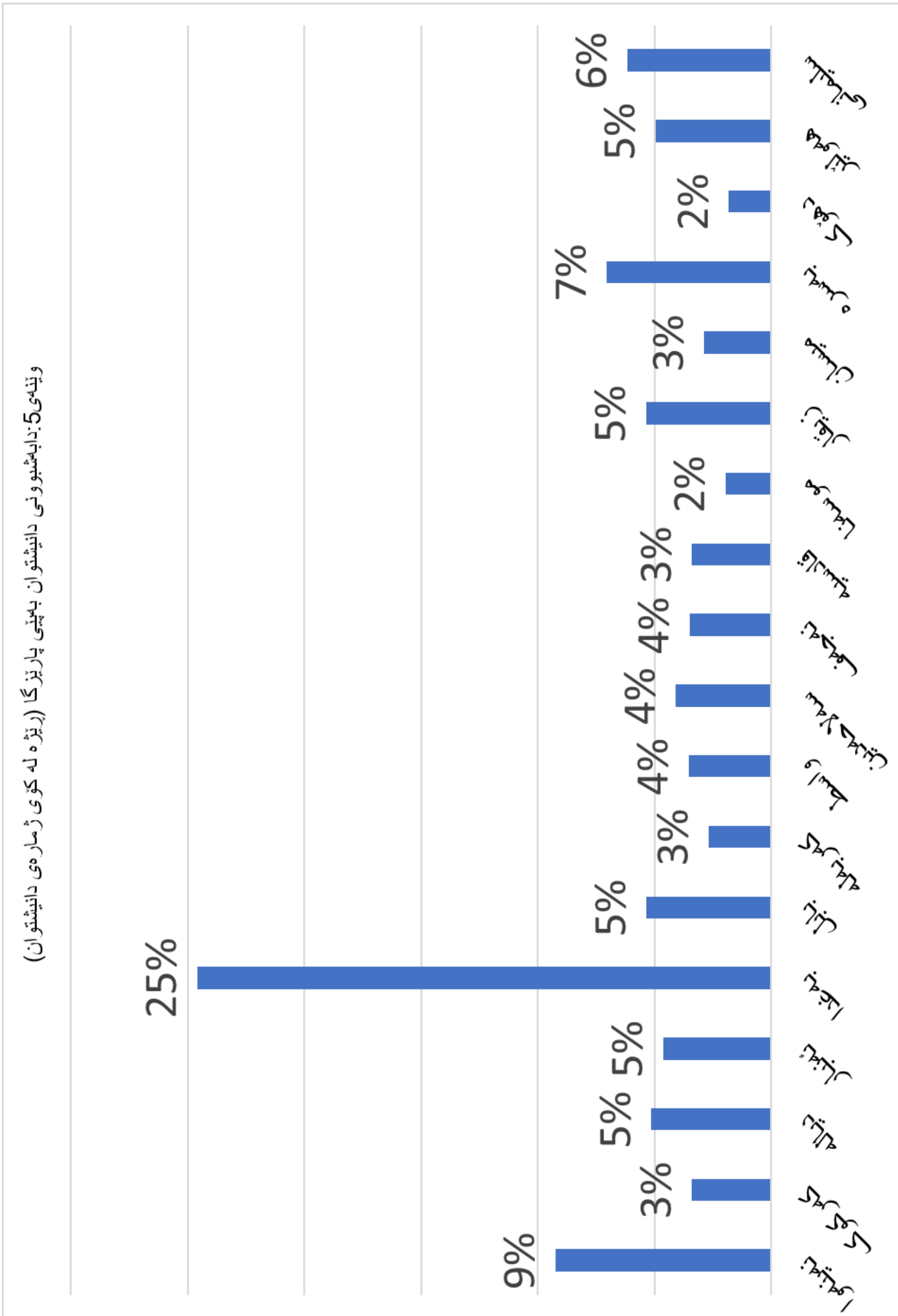

وێنەی5: دابەشبوونی دانیشتوان بەپێی پارێزگا (ڕێژە لە کۆی ژمارەی دانیشتوان)

کۆی ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک (753،171)کەس بووە کە دەکاتە (3٪)ی کۆی دانیشتوانی عێراق، هەرچی پارێزگاکانی هەرێمی کوردستانە، پارێزگای سلێمانی کە پێشتر ئاماژەمان پێکرد (٪6)ی کۆی دانیشتوانی عێراق پێکدەهێنێت، پارێزگای هەولێر (5٪) و دهۆک (٪2)ی کۆی دانیشتوان بووە.

لەسەرئاستی هەرێمی کوردستان؛

کۆی ژمارەی دانیشتوانی هەرێم لە ساڵی 1997 بە (2،861،701) کەس خەمڵێنراوە، کە دەکاتە (13٪)ی کۆی دانیشتوانی عێراق.

وێنەی6:ڕێژەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک و سێ پارێزگای هەرێمی کوردستان

3. لەم بەشەدا تەکنیک و تولّە ئامارییەکان بەکارهێنراون بۆ پێشبینیکردنی ژمارە و دیاریکردنی ئاراستەکانی دانیشتووان لەبنەمای ئامارەکانی ڕابردوو وە دەرئەنجامەکانی پرۆسەی سەرژمێری لە داهاتوودا. ئێمە شێوازی پێشبینیکردن (forecasting)بەکاردەهێنین، لەوانەش مۆدێلی ڕەوتی ڕیزبەندی (Exponential Trend Model) . ئامانجی سەرەکی ئەم بابەتە بریتییە لە پێشکەشکردنی شیکارییەکی ورد و پێشبینیکردنی سەبارەت بە زیادبوونی ژمارەی دانیشتوانی عێراق لە داهاتوودا و پێشبینی ژمارەی دانیشتوان لە سەرژمێری لە نۆڤەمبەری ٢٠٢٤.

1.3 ژمارەی دانیشتوانی عێراق لەژێر کاریگەرییەکانی (کات و کلتور)

بۆ تێگەیشتن لە ئاراستەی ژمارەی دانیشتوانی عێراق دوو گۆڕاو (Variables)مان وەرگرتووە کە کاریگەریان هەیە لەسەر ئارستەکانی زیادبوون یان کەمبوونەوەی ژمارەی دانیشتووان، لەڕێی (Exponential Trend Model)، وەک لە خشتەی ژمارە (5)دا ڕوونکراوەتەوە.

خشتەی (5) ژمارەی دانیشتوان لەژێرکاریگرییەکانی (کات و کلتور)

Parameter	*Estimate*	*Stnd. Error*	*t*	*P-value*
Constant	2.6264	0.00566209	463.858	0.000000
Slope	0.0163423	0.000769327	21.2424	0.000000

بەهای جێگیر لەم مۆدێلەدا بریتییە لە (2.6264). لەبەرئەوەی داتاکەمان بە ملیۆنە ئەم بەهایە کۆنڤێرت دەکەین بۆ ئەوەی ڕێژەی زیادبوونی دانیشتووان بەپێی کلتور دیاری بکەین. بەپێی ئەو ئەنجامەی بۆمان دەرچووە، زیادبوونی ژمارەی دانیشتوانی عێراق بەنزیکەیی دەکاتە (138،239) کەس لەهەر ملیۆن کەسێکدا.

هەروەها نرخی لاری (Slope) کە دەرخەری زیادبونی ژمارەی دانیشتووانە لەژێر کاریگەری کات، کاتێک کە نرخەکەی کۆنڤێرت دەکەین، بۆمان دەردەکەوێت کە زیادبوونی ژمارەی دانیشتوانی عێراق لەژێر کاریگەری کات، بەنزیکەیی دەکاتە (16،342) کەس بۆ هەر ملیۆن کەسێک.

2.3 پێشبینییەکانی ئاراستەی ژمارەی دانیشتوانی عێراق (forecasting)

لەخشتەی ژمارە (6) داتای مێژوویی لەسەر خەمڵاندنی دانیشتووان شانبەشانی بەها پێشبینیکراوەکان و بەهای پاشماوە لە ساڵی 1884 بۆ 1997 دەخاتە ڕوو. ژمارەی دانیشتوانی عێراق لە هەر قۆناغێکدا و بەپێ ئەو سەرژمێرییە فەرمییانەی ئەنجامدراون بەراورد دەکرێت لەگەڵ ژمارە پێشبینیکراوەکانی مۆدێلەکە. لە ساڵی 1884 دا مۆدێلەکە ژمارەی دانیشتوانی ڕاستەقینەی بە 117 هەزار و 12 کەس کەم کردووە، واتە جیاوازی ئەنجامی ژمارەی دانیشتوانی پێشبینیکراوی مۆدێلەکە و ژمارەی دانیشتوانی ڕاستەقینە زیاترە لە 117

هەزار کەس . بە پێچەوانەوە لە ساڵی 1897 دا ژمارەی دانیشتووان پێشبینی مۆدێلەکە 61195 کەس بووە زیاتربووە لە ژمارەی دانیشتوان، پێشبینی مۆدێلەکە لەساڵی 1957 ژمارەی دانیشتوانی بە (6،843،360) کەس خەملاندووە، لەکاتێکدا ژمارەی دانیشتوان بەپێێ سەرژمێری فەرمی 1957 بریتی بووە لە (6,536,110)کەس، واتە مۆدێلەکە بە جیازی(307,242–) کەس پێشبینی گەشەی دانیشتوانی عێراقی کردووە. جیاوازی ژمارەی دانیشتوان بەپێی پێشبینی مۆدێلەکە و ژمارەی دانیشتوانی عێراق بەپێی کۆتا سەرژمێری بریتی بووە لە (195,100)کەس.

خشتەی (6) پێشبینی ئاراستەکانی گەشەی ژمارەی دانیشتوان (1884-1997)

Period	***Data***	***Forecast***	***Residual***
1884	1,400,000	1,282,990	117,012
1897	1,550,000	1,611,190	-61,195
1913	2,371,000	2,030,840	340,160
1920	2,849,280	2,569,400	279,883
1927	2,968,050	3,263,180	-295,131
1934	3,213,170	4,160,380	-947,207
1947	4,816,190	5,325,160	-508,980
1957	6,536,110	6,843,360	-307,247
1967	8,261,530	8,830,180	-568,652
1977	12,000,500	11,411,000	559,531
1987	16,335,200	14,886,000	1,449,210
1997	24,907,900	21,851,100	195,100

وێنەی (7) پێشبینییەکانی ئاراستەی ژمارەی دانیشتوانی عێراق (Population forecasting)

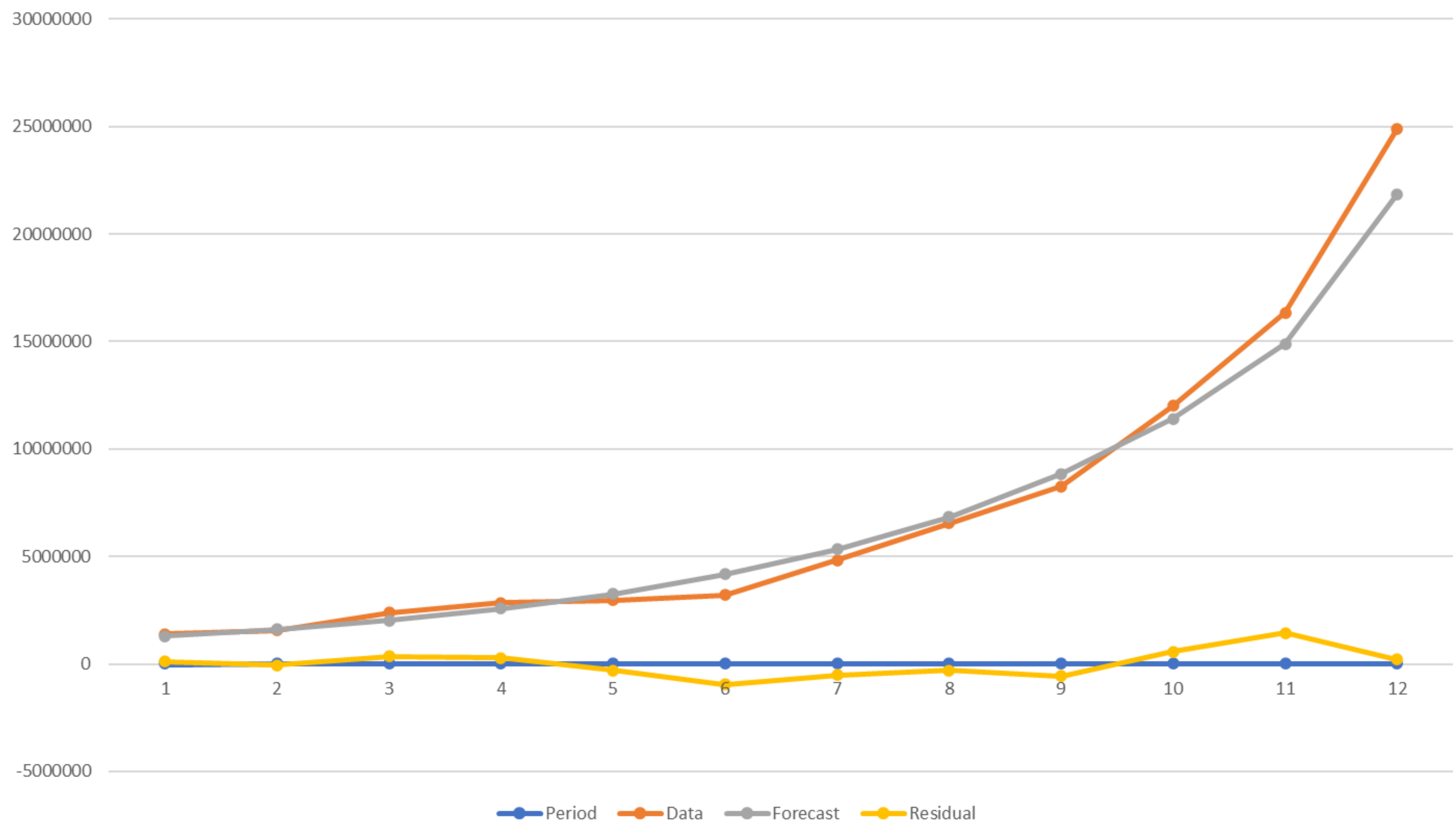

خشتەی (7) پێشبینی ئاراستەکانی گەشەی ژمارەی دانیشتوان (2027،2017،2007)

Period	***Forecast***	***Lower 95% Limit***	***Upper 95% Limit***
2007	25,526,500	17,631,200	37,262,000
2017	33,647,400	22,803,700	50,093,100
2027	48,960,820	29,570,600	67,778,100

خشتەی ژمارە (7) پێشبینییەکانی دانیشتووان بۆ ماوەی 20ساڵ دوای کۆتا سەرژمێری لە عێراق ڕووندەکاتەوە، لەگەڵ 95% نێوان متمانە بۆ ئاماژەدان بە مەودای نادڵنیایی لە پێشبینییەکاندا. لە ساڵی 2007دا، ژمارەی دانیشتووانی پێشبینیکراو نزیکەی ٢٥.٥ ملیۆن کەسە، کە سنووری خوارەوەی 17.6 ملیۆن کەسە و سنووری سەرەوەی 37.3 ملیۆن کەسە، ئەمەش ڕەنگدانەوەی نادڵنیایی بەرچاوە. مۆدێلەکە پێشبینی دەکات تا ساڵی 2017 ژمارەی دانیشتووان بۆ 33.6 ملیۆن کەس گەشە بکات، لەگەڵ فراوانبوونی نێوان متمانە لە 22.8 ملیۆنەوە بۆ 50.1 ملیۆن کەس، ئەمەش ئاماژەیە بۆ زیادبوونی گۆڕانکاری لە خەملاندنەکەدا. مۆدێلەکە بۆ ساڵی 2027 پێشبینی بەرزبوونەوەی بەرچاو دەکات بۆ 44.5 ملیۆن کەس، سنووری خوارەوە و سەرەوە لە نێوان 29.6 ملیۆن بۆ 67.8 ملیۆن. فراوانبوونی نێوانەکانی متمانە بە تێپەڕبوونی کات ئاماژەیە بۆ زیادبوونی نادڵنیایی لەگەڵ درێژبوونەوەی ئاسۆی پێشبینیکردن بۆ گەشەی دانیشتوانی عێراق.

3.3 کەرکوک لەناو ژمارەکاندا

شارێکی گرنگە لە ڕووی مێژوویی و کولتوورییەوە، پێکهاتەیەکی بەرچاوی کورد، عەرەب، تورکمان و گروپە بچووکەکانی وەک ئاشووری و ئەرمەنی تێدایە، ئەم تێکەڵە نەتەوەییە و دینامیکی دیمۆگرافیای ئاڵۆز لەلایەک و گرنگی ستراتیژی و یەدەگی بەرچاوی سەرچاوەی سامانی سروشتیی لەلایەکی دیکە وایکردووە پرۆسەی سەرژمێری بە تایبەتی هەستیار بێت لەم پارێزگایە، سەرەڕای "نەبونی پرسیاری دیاریکردنی نەتەوە" لە فۆرمی پرسیارنامەی سەرژمێریدا، بەڵام هێشتا هەندێک لەنەتەوە جیاوازەکانی بەگومانەوە دەڕواننە ئەنجامدانی پرۆسەی سەرژمێری لە پارێزگاکەدا. کە ڕەنگە ئەم گومانانە کاریگەری نەرێنی لەسەر چۆنێتی (کواڵتی) پرۆسەکە هەبێت.

4.3 ئامارەکانی دانیشتوانی کەرکوک:

لەبەشەکانی پێشوودا ئاماژەمان بە پرۆسەکانی سەرژمێری دانیشتوان کرد و ژمارەی دانیشتوانی عێراق لەناویشیاندا ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک بەپێی هەرماوەیە خرانەڕوو، لەم بەشەدا تیشکدەخەینە سەر ئامارەکانی ژمارەی دانیشتوان لە کەرکوک لە ڕابردووەوە پێشبینی توێژینەوەکە بۆ ژمارەی دانیشتوان لەڕێی توڵەبەکەرهێنراوەکانی زانستی ئامار لەم توێژینەوەیە کە (forecasting) و وەرگرتنی نمونەی سەرژمێرییەکانی ساڵانی 1957 و 1987 دەخەینەڕوو .

ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک بەپێی سەرژمێری ١٩٥٧ بریتیبووە لە (388،839)کەس، (6٪)ی دانیشتوانی عێراقی پێکهێناوە کە بریتی بووە لە (6,536,110)، سەرژمێری 1977 ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە زیادبووە بۆ (571,162)کەس. بەڵام لەگەڵ ئەم زیادبوونە ڕێژەی دانیشتوانی پارێزگاکە لەکۆی دانیشتوانی عێراق دابەزیوە بۆ (5٪). وەک لە خشتەی خوارەوەدا خراوەتەڕوو.

5.3 پێشبینییەکانی ئاراستەی ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک (forecasting for Kirkuk Population)

لەسەر بنەمای خشتەی (7) بەپێی ئەنجامەکانی مۆدێلی پێشبینکراوی توێژینەوەکە، ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لەماوەی ساڵانی (2007،2017،2027) دەخەینەڕوو. بەپێ ئەو ئەنجامەی دەستمانکەوتووە دانیشتوانی عێراق ساڵانە (1,903,300) کەس زیاد دەکات ، سەبارەت بە زیادبوونی ژمارەی دانیشتوان لە پارێزگای کەرکوک ساڵانە نزیکی (44,000)کەسە. ئەم شیکارییە لەسەر بنەمای سەرژمێری (1987) ە.

خشتەی (8) پێشبینی ئاراستەکانی گەشەی ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک (بەپێی سەرژمێری)

ڕێژەی دانیشتوانی کەرکوک لەکۆی دانیشتوانی عێراق	ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک	ژمارەی دانیشتوانی عێراق	سەرژمێری
5.9%	388,839	6,536,110	1957
5.9%	491,486	8,261,530	1967*
4.8%	571,162	12,000,500	1977
4.6%	753,171	16,335,200	1987
4.1%	1,016,491	24,907,900	1997

*خەملاندنی ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لەسەربنەمای سەرژمێری 1987

Period	Forecast	Lower 95% Limit	Upper 95% Limit	گەشەی دانیشتوانی عێراق بۆ هەر ١٠ ساڵێک	گەشەی دانیشتوانی عێراق/ساڵانە	ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک	گەشەی دانیشتوانی کەرکوک بۆ هەر ١٠ ساڵێک	گەشەی دانیشتوانی کەرکوک/ساڵانە		ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لە 2024
2,007	25,526,500	17,631,200	37,262,000	-	1,902,420	1,176,956	-		87,715	2,165,396
2,017	33,647,400	22,803,700	50,093,100	8,120,900		1,551,389	374,432	37,443		
2,027	48,960,820	29,570,600	67,778,100	10,903,300		2,054,110	502,721	50,272		

16335200	کۆی ژمارەی دانیشتوانی عێراق بەپێی سەرژمێری 1987
753171	کۆی ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک بەپێی سەرژمێری 1987
4.6%	ڕێژەی دانیشتوانی کەرکوک لەکۆی دانیشتوانی عێراق لە 1987

وەک لەخشتەی ژمارە (9) دا دیارە ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لەسەر بنەمای سەرژمێری 1987 بەپێی ئەنجامی مۆدێلەکە بریتی بووە لە (1,176,956) کەس، ئەم ژمارەیە لەماوەی 10 ساڵدا، واتە لە 2017 بووەتە (1,551,389) وە بۆ ماوەی 10 ساڵی دواتر کە مۆدێلەکە پێشبینی کردووە ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە لە 2027 دەبێتە (2,054,110). جێی ئاماژە دانیشتوانی کەرکوک (5٪)ی دانیشتوانی عێراقی پێکهێناوە لەنێوان (2007 بۆ 2017) و (2017 بۆ 2027). لەمەش دیارتر مۆدێلەکە ڕێژەی گەشەی دانیشتوانی پارێزگاکەمان بۆ ڕووندەکاتەوە کە بۆ هەردوو ماوەکە بریتیبووە لە (٪24) واتە سالانە ڕێژەی گەشە (٪2.4)بووە.لە کۆتاییدا مۆدێلەکە لەسەربنەمای سەرژمێری 1987 پێشبینی دەکات ژمارەی دانیشتوانی پارێزگای کەرکوک لە پرۆسەی سەرژمێری نۆڤەمبەری 2024 بگاتە (2,165,396).

بەشێک لەو گومانانەی کەلەلایەن هەندێک لە نەتەوەکانی پارێزگاکە درووست بووە، خەمڵاندنی ژمارەی دانیشتوانە لەسەر بنەمای ئەو سەرژمێرییانەی لەڕابردوودا ئەنجامدراون. ئەم گومانە بەشێک لەڕاستی تیادایە، چونکە هەندێک لەو سەرژمێرییانە بەناتەوای کۆتایی پێهێنراوە و هەندێکیان لەژێرکاریگەری بیری نەتەوەیی جیاواز و بەشێکی دیکەیان لەدۆخی نائاسایی وڵات بەگشتی و کەرکوک بەتایبەتی ئەنجامدراون.

بۆیە بەپێویستی دەزانین ئامارەکانی خشتەی ژمارە(9) بخینەوە بەرلێکۆڵینەوەی ئامار بە بەکارهێنانی هەمان مۆدێل (forecasting) بەڵام خەمڵاندنی دانیشتوان دەکەین لەسەربنەمای سەرژمێری 1957، کە بە ووردترین پرۆسەی دادەنرێت لە کۆی هەموو پرۆسەکانی دیکەی سەرژمێری کە ئەنجام دراون لە عێراق.

لەخشتەی ژمارە (10) مۆدێلەکە پێشبینییەکانی مۆدێلەکە بۆ ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لەسەربنەمای سەرژمێری ١٩٥٧ ڕووندەکاتەوە. بەپێی ئەنجامەکان ژمارەی دانیشتوان لە 2007 دا بریتی بووە لە (1,518,594)، لەماوەی 10ساڵدا واتە لە 2017 ژمارەکە زیادیکردووە بۆ (2,001,714)، وەپێشبینی مۆدێلەکە بۆ ساڵی 2027 بریتی بووە لە (2,650,361). هەروەها گەشەی دانیشتوان ساڵانە (113,177) کەس بووە. کۆتا دەرئەنجامی مۆدێلەکە ژمارەی دانیشتوانی پارێزگاکە بووە لە پرۆسەی سەرژمێری نۆڤەمبەری 2024، کە بریتی بووە لە (2,793,250). وە ڕێژەی گەشەی ساڵانەی دانیشتوان لە پارێزگاکە بریتی بووە لە (٪2.4).

خشتەی (10) پێشبینی ئاراستەکانی گەشەی ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک (٢٠٢٧،٢٠١٧،٢٠٠٧)

Period	Forecast	Lower 95% Limit	Upper 95% Limit	گەشەی دانیشتوانی عێراق بۆ هەر ١٠ساڵێک	گەشەی دانیشتوانی عێراق/ساڵانە	ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک	گەشەی دانیشتوانی کەرکوک بۆ هەر ١٠ساڵێک	گەشەی دانیشتوانی کەرکوک/ساڵانە		ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لە 2024
2007	25,526,500	17,631,200	37,262,000	-		1,518,594	-			
2017	33,647,400	22,803,700	50,093,100	8,120,900	1,902,420	2,001,714	483,120	48,312	113,177	2,793,950
2027	48,960,820	29,570,600	67,778,100	10,903,300		2,650,361	648,647	64,865		

6536110	کۆی ژمارەی دانیشتوانی عێراق بەپێی سەرژمێری 1957
388839	کۆی ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک بەپێی سەرژمێری 1957
6%	ڕێژەی دانیشتوانی کەرکوک لەکۆی دانیشتوانی عێراق لە 1957

خشتەی (10) جیاوازی دەرئەنجامەکانی خەمڵاندن و پێشبینی مۆدێلەکە بەپێی (سەرژمێری دانیشتوان لە 1987 و سەرژمێری دانیشتوان لە 1957)

ئامار و ئەنجامی مۆدێل	لەسەربنەمای سەرژمێری 1987	لەسەربنەمای سەرژمێری 1957
ژمارەی دانیشتوانی عێراق	16,335,200	6,536,100
ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک	753,171	388,839
ڕێژەی دەنیشتوانی کەرکوک لە کۆی دانیشتوانی عێراق	0.046 ≈% 5	% ≈ 0.0596
گەشەی دانیشتوانی عێراق/ساڵانە ٢٠٠٧ بۆ ٢٠٢٧	1,902,420	1,902,420
گەشەی دانیشتوانی کەرکوک/ساڵانە ٢٠٠٧ بۆ ٢٠٢٧	87,715	113,177
ژمارەی دانیشتوانی عێراق لە ٢٠٢٤	46,964,340	46,964,340
ژمارەی دانیشتوانی کەرکوک لە ٢٠٢٤	2,165,396	2,793,950

ئەنجام

ئەنجامدانی توێژینەوەی زانستی لەسەر وڵاتێکی وەک عێراق کە خاوەنی ژێرخانی داتا و زانیاری نییە و بە دۆکیومێنتکردنی زانیارییە ئامارییەکانی لە ئاستێکی نزمدابێت، دەستخستنی داتا دەبێتە یەکێک لە ئاستەنگەکانی ئەنجامدانی توێژینەوە. سەرەرای ئەوەش توێژینەوەکە تارادەیەک توانی هەندێک بۆشایی تاریک دەربارەی دیمۆگرافیای دانیشتوانی عێراق ڕوونبکاتەوە کە لەهەمانکاتدا ئەو بۆشاییە تاریکانە بەشێکن لەو گومانانەی هەندێک لە پێکهاتەکانی عێراق هەیانە دەربارەی ئەنجامدانی پرۆسەی سەرژمێری. بەدەر لەمەش ڕاستییەک لەبەردەم ئەنجامدانی سەرژمێری نۆڤەمبەری 2024 دا هەیە کە ناکرێت نادیدە نەگیرێت، ئەویش دۆخی نائاسایی هەندێک لە ناوچەکانی عێراقە. پاشماوەی کاریگەری ململانێ مێژووییەکان، لەوانەش سیاسەتەکانی بەعەرەبکردن لە سەردەمی سەدام حوسێن و دواتر ئاوارەبوونەکان بەهۆی جەنگ و دیارترینیان پەلکێشانی (داعش) بۆ هەندێ لە ناوچەکان کە بووەهۆی ئاوارەبوونی بەشێکی دانیشتوانی ئەو ناوچانە لە هەموو نەتەوەکان. بێگومان ئەمانە گۆڕانکاری لە دیمۆگرافیای دانیشتوان کردووە. دۆخێکی نائاسایی درووستکردووە لە گەڕاندنەوە و جێگیربوونی خێزانەکان بۆشوێنی ڕەسەنی خۆیان. لەم دۆخەدا ژماردنی وردی دانیشتووان ئاڵۆزتردەبێت، چونکە مەرجی سەرکەوتنی پرۆسەکە لەڕووی (پراکتیکی و زانستی)شەوە بەندە بە کۆکردنەوەی زانیاری درووست لە دۆخی ئاسایی هەرشوێنێک کە سەرژمێری تیادائەنجام دەدرێت.

ئەنجامەکانی سەرژمێری لە عێراق بەگشتی و پارێزگای کەرکوک بەتایبەت دەتوانێت کاریگەرییەکی بەرچاوی هەبێت لەسەر دابەشکردنی دەسەڵات و سەرچاوەکان لەنێوان حکومەتی فیدراڵی و حکومەتی هەرێمی کوردستان. هەروەها ڕەنگە کاریگەری لەسەر پێکهاتەکانی حوکمڕانی ناوخۆیی هەبێت، چونکە نەتەوەییە جیاوازەکان ڕەنگە داواکاری نوێیان هەبێت بە پشتبەستن بە داتای دیمۆگرافی بەدەستهاتوو. هەروەها ئەکرێ دەرئەنجامی سەرژمێری 2024 لە ناوچە کێشەلەسەرەکان کاریگەری لەسەر دانوستانەکانی ئیدارەدانی ئەو ناوچانە و جێبەجێکردنی ماددەی 140 ی دەستووری عێراق هەبێت.

سەرچاوەکان

1- Billah, B., King, M. L., Snyder, R. D., & Koehler, A. B. (2006). Exponential smoothing model selection for forecasting. International journal of forecasting, 22(2), 239-247.
2- Hallberg, Ö. (2015). An exponential melanoma trend model. International Journal of Statistics in Medical Research, 4(1), 65-71.
3- Gardner Jr, E. S. (2006). Exponential smoothing: The state of the art—Part II. International journal of forecasting, 22(4), 637-666.
4- Grebenkov, D. S., & Serror, J. (2014). Following a trend with an exponential moving average: Analytical results for a Gaussian model. Physica A: Statistical Mechanics and its Applications, 394, 288-303.
5- Mhammed Rauf,(2017),A study on the Kurdistan areas outside the Kurdistan Region,v.1st P66,67,68
6- ThoriaFarouqi et al, Social and Economic History of the Ottoman State, v2 1600-1914K translated by QasemAbdo, Alamadar Al Islami, Beirut, 2007, table 6:IV, p519
7- TosephT.Parfit M.A, Marvellous Mesopotamia :The world's wonderland, S.W. Partridge & CO., LTD., London, 1920, P. 15
8- In 1927, the Iraqi government made the first census without scientific basis, so the census proved a failure due to the lack of appropriate criteria. However, the population was
9- estimated based on this census. See: Abdul Hussein Zeni, AbulMajeedRasheed Al Sawaf, Abdul Rahman Hassan Al Mashhadani, Applied Statistics, Al Huria Press, 1979, P 71.

پاشكۆ

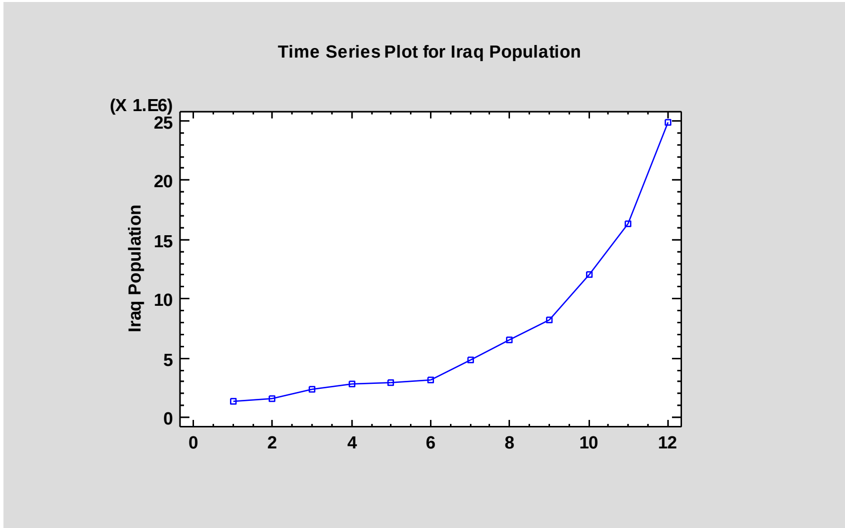
Time Series Plot for Iraq Population
(X 1.E6)
Iraq Population
25
20
15
10
5
0
0
2
4
6
8
10
12

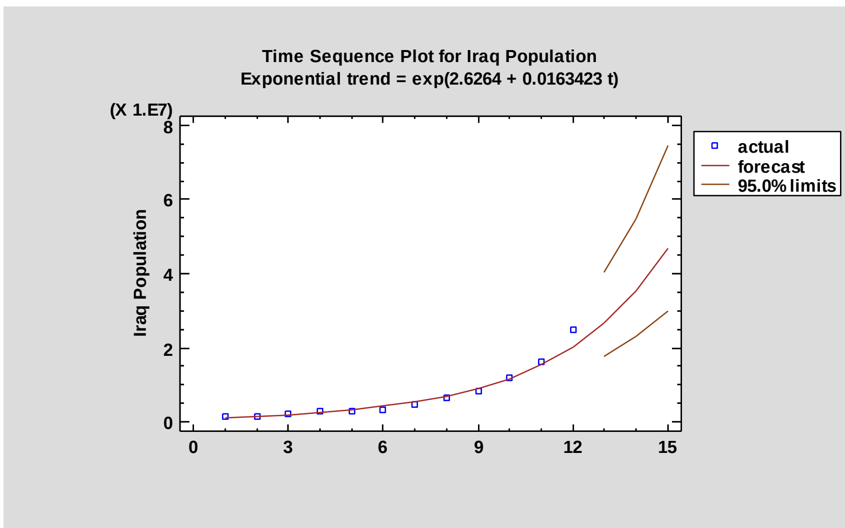
Time Sequence Plot for Iraq Population
Exponential trend = exp(2.6264 + 0.0163423 t)
(X 1.E7)
Iraq Population
8
6
4
2
0
0
3
6
9
12
15
actual
forecast
95.0% limits

Exponential trend = exp(2.6264 + 0.0163423 t)
Number of forecasts generated: 3
Number of periods withheld for validation: 0

Statistic	Estimation Period
RMSE	1.61113E6
MAE	819952.
MAPE	11.049
ME	308668.
MPE	-0.779895

Trend Model Summary

Parameter	Estimate	Stnd. Error	t	P-value
Constant	2.6264	0.00566209	463.858	0.000000
Slope	0.0163423	0.000769327	21.2424	0.000000

Forecast Table for Col_1
Model: Exponential trend = exp(2.6264 + 0.0163423 t)
Math adjustment: Natural log

Period	Data	Forecast	Residual
1884	1,400,000	1,266,460	133,535
1897	1,550,000	1,596,410	-46,405
1913	2,371,000	2,019,990	351,007
1920	2,849,280	2,565,900	283,378
1927	2,968,050	3,272,220	-304,169
1934	3,213,170	4,189,720	-976,550
1947	4,816,190	5,386,370	-570,189
1957	6,536,110	6,953,530	-417,421
1967	8,261,530	9,014,500	-752,972
1977	12,000,500	11,736,400	264,085
1987	16,335,200	15,346,800	988,420
1997	24,907,900	24,156,600	751,300

Period	Forecast	Lower 95% Limit	Upper 95% Limit
2007	26,593,200	17,708,900	40,332,100
2017	35,245,600	22,984,300	54,633,800
2027	46,930,600	29,908,500	74,514,100

Tests for Randomness of residuals

Data variable: Iraq Population

Model: Exponential trend = $e^{(2.6264 + 0.0163423\ t)}$

Math adjustment: Natural log

Ljung-Box Test
Test based on first 4 autocorrelations
Large sample test statistic = 4.0083
P-value = 0.404884

This test is based on the sum of squares of the first 24 autocorrelation coefficients. Since the P-value for this test is greater than or equal to 0.05, we cannot reject the hypothesis that the series is random at the 95.0% or higher confidence level.

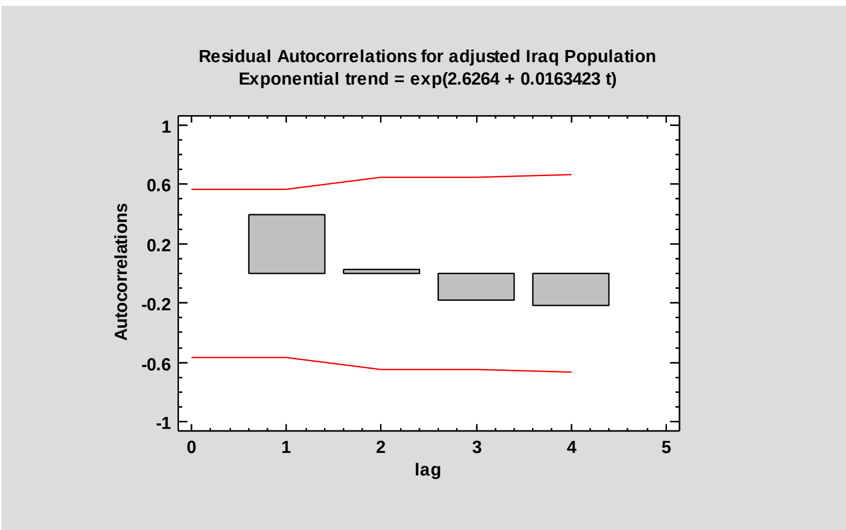

سكان العراق للسنوات 1978- 2012 (بالالف)

POPULATION OF IRAQ FOR THE YEARS 1978 - 2012 (000)

Table (2/1) — جدول (2/1)

مجموع Total	اناث Female	ذكور Male	السنة Year
12405	6016	6389	1978
12821	6218	6603	1979
13238	6423	6815	1980
13669	6634	7035	1981
14110	6850	7260	1982
14586	7082	7504	1983
15077	7321	7756	1984
15585	7570	8015	1985
16110	7827	8283	1986
16335	7939	8396	*1987
16882	8207	8675	1988
17428	8475	8953	1989
17890	8700	9190	1990
18419	8959	9460	1991
18949	9218	9731	1992
19478	9477	10001	1993
20007	9736	10271	1994
20536	9995	10541	1995
21124	10281	10843	1996
22046	11059	10987	**1997
22702	11374	11328	1998
23382	11700	11682	1999
24086	12039	12047	2000
24813	12389	12424	2001
25565	12751	12814	2002
26340	13124	13216	2003
27139	13510	13629	2004
27963	13908	14055	2005
28810	14317	14493	2006
29682	14739	14943	2007
31895	15837	16058	2008
31664	15754	15910	2009***
32490	15929	16561	2010****
33338	16353	16985	2011****
34208	16788	17420	2012****

* By population census results for the year 1987. — * حسب نتائج التعداد العام للسكان لسنة 1987.

** By population census results for the year 1997 — *** حسب نتائج التعداد العام للسكان لسنة 1997

*** By numbering & listing results 2009 — **** حسب نتائج الترقيم والحصر لعام 2009.

**** (2010-2011-2012) represent projections. — **** السنوات (2010-2011-2012) تمثل الاسقاطات

سكان العراق حسب فئات العمر والبيئة والجنس حسب نتائج تعداد 1997

POPULATION OF IRAQ BY AGE GROUPS, SOCIAL ORIGIN AND GENDER ACCORDING TO THE 1997 CENSUS RESULTS

Table (2/4) جدول (4/2)

Total مجموع			Rural ريف			Urban حضر			فئات العمر Age Groups
مجموع Total	أناث Female	ذكور Male	مجموع Total	أناث Female	ذكور Male	مجموع Total	أناث Female	ذكور Male	
3769570	1862248	1907322	1368469	676548	691921	2401101	1185700	1215401	4-0
3315206	1627076	1688130	1108764	542653	566111	2206442	1084423	1122019	9-5
2784996	1363313	1421683	915221	446787	468434	1869775	916526	953249	14-10
2533911	1243525	1290386	807497	398687	408810	1726414	844838	881576	19-15
2042671	1025804	1016867	626644	321194	305450	1416027	704610	711417	24-20
1720193	872810	847383	525141	267689	257452	1195052	605121	589931	29-25
1387650	708439	679211	381975	200622	181353	1005675	507817	497858	34-30
897933	484993	412940	212933	126389	86544	685000	358604	326396	39-35
881838	453425	428413	242743	130392	112351	639095	323033	316062	44-40
676047	349381	326666	193759	105762	87997	482288	243619	238669	49-45
519192	255955	263237	138061	71437	66624	381131	184518	196613	54-50
423158	208597	214561	107788	55058	52730	315370	153539	161831	59-55
290843	156316	134527	78921	43413	35508	211922	112903	99019	64-60
269794	146658	123136	81038	43733	37305	188756	102925	85831	69-65
192629	110811	81818	64595	35952	28643	128034	74859	53175	74-70
123759	68775	54984	44593	23392	21201	79166	45383	33783	79-75
83856	45719	38137	30490	15602	14888	53366	30117	23249	84-80
78340	46389	31951	29879	17047	12832	48461	29342	19119	85+
54658	28758	25900	18685	10097	8588	35973	18661	17312	غير مبين Unknown
22046244	11058992	10987252	6977196	3532454	3444742	15069048	7526538	7542510	المجموع Total

Note: Population Census results as in 16/10/1997, except kurdistan region

ملاحظة : نتائج التعداد العام للسكان كما في 1997/10/16 عدا محافظات اقليم كردستان

توزيع السكان حسب المحافظات والجنس والبيئة حسب نتائج تعداد 1997

POPULATION DISTRIBUTION BY GOVERNORATES, GENDER AND SOCIAL ORIGIN ACCORDING TO THE 1997 CENSUS RESULTS

Table (2/5) جدول (5/2)

Governorate	Total مجموع			Rural ريف			Urban حضر			المحافظة
	مجموع Total	اناث Female	ذكور Male	مجموع Total	اناث Female	ذكور Male	مجموع Total	اناث Female	ذكور Male	
Ninevah	2042852	1019009	1023843	778133	391664	386469	1264719	627345	637374	نينوى
Kirkuk	753171	380755	372416	222245	114148	108097	530926	266607	264319	كركوك
Diala	1135223	570348	564875	656320	332287	324033	478903	238061	240842	ديالى
Al-Anbar	1023736	510899	512837	484449	243668	240781	539287	267231	272056	الانبار
Baghdad	5423964	2701869	2722095	572616	289323	283293	4851348	2412546	2438802	بغداد
Babylon	1181751	594294	587457	616095	311489	304606	565656	282805	282851	بابل
Kerbala	594235	300309	293926	201865	101935	99930	392370	198374	193996	كربلاء
Wasit	783614	398150	385464	366936	188133	178803	416678	210017	206661	واسط
Salah A-Deen	904432	456795	447637	497358	252691	244667	407074	204104	202970	صلاح الدين
Al-Najaf	775042	391791	383251	233124	117838	115286	541918	273953	267965	النجف
Al-Qadisiya	751331	381206	370125	353563	179990	173573	397768	201216	196552	القادسية
Al-Muthanna	436825	224841	211984	240956	125311	115645	195869	99530	96339	المثنى
Thi Qar	1184796	604757	580039	484502	247484	237018	700294	357273	343021	ذي قار
Maysan	637126	325943	311183	215973	111334	104639	421153	214609	206544	ميسان
Basrah	1556445	787007	769438	314632	161227	153405	1241813	625780	616033	البصرة
*Kurdistan Region:										اقليم كردستان*
Duhouk	402970	195843	207127	102354	49744	52610	300616	146099	154517	دهوك
Erbil	1095992	544708	551284	247694	123104	124590	848298	421604	426694	اربيل
AL-Sulaimaniya	1362739	670468	692271	388381	191084	197297	974358	479384	494974	السليمانية
Total	22046244	11058992	10987252	6977196	3532454	3444742	15069048	7526538	7542510	المجموع

* Estimted population in 1997 according to 1987 census results

تقديرات السكان لعام 1997 حسب نتائج تعداد 1987

THE EASTERN HEMISPHERE

SHOWING

OVERLAND ROUTES THROUGH ALEPPO

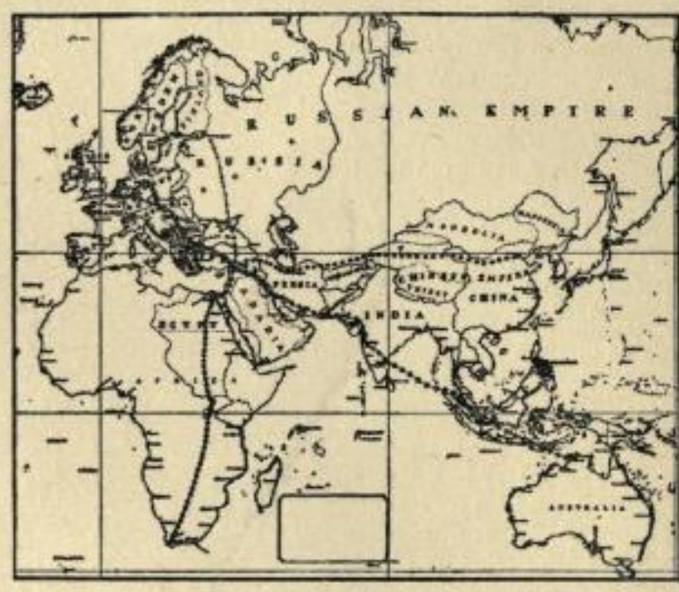

[*See page* 22.

POPULATION OF MESOPOTAMIA

THE revised figures of a recently completed census of Mesopotamia show the total population of the country to be 2,849,282.

The following are the detailed figures :—

Division.	Sunni.	Shi'ah.	Jewish.	Christian.	Other Religions.	Total.
Baghdad .	130,000	54,000	50,000	15,000	1,000	250,000
Samarra .	66,455	14,215	300	...	...	80,970
Dialah .	54,953	46,097	1,089	397	900	104,036
Kût .	8,578	98,712	381	127	...	107,798
Diwaniyah .	1,000	192,300	6,000	5,000	200	204,500
Shamiyah .	445	189,000	530	20	5	190,000
Hillah .	15,983	155,897	1,065	27	28	173,000
Dulaim .	247,000	200	2,600	200	...	250,000
	524,414	750,421	62,565	20,771	2,133	1,360,304
Basra .	24,408	130,494	6,928	2,221	1,549	165,600
Amara .	7,000	284,700	3,000	300	5,000	300,000
Muntafik .	11,150	306,220	160	30	2,440	320,000
	42,558	721,414	10,088	2,551	8,989	785,600
Mosul .	244,713	17,180	7,635	50,670	30,180	350,378
Arbil .	96,100	...	4,800	4,100	1,000	106,000
Kirkuk .	85,000	5,000	1,400	600	...	92,000
Suleimanie .	153,900	...	1,000	100	...	155,000
	579,713	22,180	14,835	55,470	31,180	703,378
Total .	1,146,685	1,491,015	87,488	78,792	42,302	2,849,282

Mediterranean Sea, which are only feasible from the vilayets of Baghdad and Mosul. It would also be difficult for a Mandatory Power to make the country self-supporting without a large capital outlay, and consequently adequate control of the remunerative mineral and agricultural resources available in the northern parts of Mesopotamia. There would be no advantage to the inhabitants of Mesopotamia, and the whole of Europe would suffer from our evacuation of the Baghdad and Mosul Vilayets.

There is apparently no doubt whatsoever that the British administrators are fully determined to place the government of the country in the hands of the Arabs, and that their supervision will be strictly limited to the spirit and letter of all that is meant by a mandate, which is so clearly enunciated in the principles of the League of Nations.

To accuse the British Authorities of unrestrained Imperialism and selfish land-grabbing is a most mischievous misrepresentation of the unique services rendered to civilisation by the British race. We have always borne the heaviest share of those burdens which civilised nations cannot afford to shun, and the dwellers in Mesopotamia will be the first to benefit from the new responsibilities which the British are bound to assume on behalf of the civilised world.

It is hardly necessary to add that the Mesopotamia to which I refer in these pages is not

"the land between the two rivers," as the name implies, but the whole "land of Irak," comprising the former Turkish vilayets of Mosul, Baghdad, and Basra.

I have added a list of books and periodicals to which I am indebted for some of my information, and I offer my sincere apologies for the omissions and imperfections of so inadequate a treatment of this fascinating and important subject.

April 1920.

احصاء النفوس في العراق

دونكه على الوجه الصحيح الاخير :

في ولاية بغداد

اللواء	السنة	الشيعة	اليهود	النصارى	اصحاب الاديان الاخرى	المجموع
بغداد	١٣٠٠،٠٠٠	٥٤٠،٠٠٠	٥٠،٠٠٠	١٥،٠٠٠	١٠،٠٠٠	٢٥٠٠،٠٠٠
سامراء	٦٦،٤٥٥	١٤،٢١٥	٣٠٠	٠٠٠	٠٠٠	٨٠،٩٧٠
ديالى	٥٤،٩٥٣	٤٦،٠٩٧	١،٦٨٩	٣٩٧	٩٠٠	١٠٤،٠٣٦
كوت الامارة	٨،٥٧٨	٩٨،٧١٢	٣٨١	١٢٧	٠٠٠	١٠٧،٧٩٨
الديوانية	١٠،٠٠٠	١٩٢،٣٠٠	٦،٠٠٠	٥،٠٠٠	٢٠٠	٢٠٤،٥٠٠
الشامية	٤٤٥	١٨٩،٠٠٠	٥٣٠	٢٠	٥	١٩٠،٠٠٠
الحلة	١٥،٩٨٣	١٥٥،٨٩٧	١،٠٦٥	٢٧	٢٨	١٧٣،٠٠٠
الدليم	٢٤٧،٠٠٠	٢٠٠	٢،٦٠٠	٢٠٠	٠٠٠	٢٥٠،٠٠٠
	٥٢٤،٤١٤	٧٥٠،٤٢١	٦٢،٥٦٥	٢٠،٧٧١	٢،١٣٣	١٣٦٠٣٠٤

في ولاية البصرة

اللواء	السنة	الشيعة	اليهود	النصارى	اصحاب الاديان الاخرى	المجموع
البصرة	٢٤،٤٠٨	١٣٠،٤٩٤	٦،٩٢٨	٢،٢٢١	١،٥٤٩	١٦٥،٦٠٠
العمارة	٧،٠٠٠	٢٨٤،٧٠٠	٣،١٠٠	٣٠٠	٥،٠٠٠	٣٠٠،٠٠٠
المنتفق	١١،١٥٠	٣٠٦،٢٢٠	١٦٠	٣٠	٢،٤٤٠	٣٢٠،٠٠٠
	٤٢،٥٥٨	٧٢١،٤١٤	١٠،١٨٨	٢،٥٥١	٨،٩٨٩	٧٨٥،٦٠٠

في ولاية الموصل

اللواء	السنة	الشيعة	اليهود	النصارى	اصحاب الاديان الاخرى	المجموع
الموصل	٢٤٤،٧١٣	١٧،١٨٠	٧،٦٣٥	٥٠،٦٧٠	٣٠،١٨٠	٣٥٠،٣٧٨
اربل	٩٦،١٠٠	٠	٤،٨٠٠	٤،١٠٠	١،٠٠٠	١٠٦،٠٠٠
كركوك	٨٥،٠٠٠	٥،٠٠٠	١،٤٠٠	٦٠٠	٠	٩٢،٠٠٠
السليمانية	١٥٣،٩٠٠	٠	١،٠٠٠	١٠٠	٠	١٥٥،٠٠٠
	٥٧٩،٧١٣	٢٢،١٨٠	١٤،٨٣٥	٥٥،٤٧٠	٣١،١٨٠	٧٠٣،٣٧٨
المجموع	١،١٤٦،٦٨٥	١،٤٩٤،٠١٥	٨٧،٤٨٨	٧٨،٧٩٢	٤٢،٣٠٢	٢،٨٤٩،٢٨٢

الجدول السادس عشر –

تصنيف السكان من حيث الجنس ولغة الام للواء كركوك

لغة الام	مدينة كركوك			بقية لواء كركوك			المجموع الكلي للواء كركوك		
	ذكور	اناث	المجموع	ذكور	اناث	المجموع	ذكور	اناث	المجموع
عربي	١٥٠٠٨	١٢١١٩	٢٧١٢٧	٤١٧١٦	٤٠٧٧٧	٨٢٤٩٣	٥٦٧٢٤	٥٢٨٩٦	١٠٩٦٢٠
كردي	٢١٢٨١	١٨٧٦٦	٤٠٠٤٧	٧٤١١٠	٧٣٤٣٦	١٤٧٥٤٦	٩٥٣٩١	٩٢٣٠٢	١٨٧٥٩٣
ايراني	٦٠	٤١	١٠١	١٧	٥	٢٢	٧٧	٤٦	١٢٣
تركي	٢٢٥٦٤	٢٢٧٤٢	٤٥٣٠٦	١٨٩٩٢	١٩٠٧٣	٣٨٠٦٥	٤١٥٥٦	٤١٨١٥	٨٣٣٧١
انكليزي	٣٩١	٢٤٣	٦٣٤	٤٢	٢١	٦٣	٤٣٣	٢٦٤	٦٩٧
فرنسي	٢٢	١٣	٣٥	٦	—	٦	٢٨	١٣	٤١
هندي	٥٣	٢٦	٧٩	٥	٣	٨	٥٨	٢٩	٨٧
كلداني وسرياني	٧٧٤	٧٣٥	١٥٠٩	٤٨	٤٨	٩٦	٨٢٢	٧٨٣	١٦٠٥
لغات أخرى	٢٢٦	١٩٢	٤١٨	—	—	—	٢٢٦	١٩٢	٤١٨
غير مبين	٢٦٨٤	٢٤٦٢	٥١٤٦	١١٣	٢٥	١٣٨	٢٧٩٧	٢٤٨٧	٥٢٨٤
المجموع	٦٣٠٦٣	٥٧٣٣٩	١٢٠٤٠٢	١٣٥٠٤٩	١٣٣٣٨٨	٢٦٨٤٣٧	١٩٨١١٢	١٩٠٧٢٧	٣٨٨٨٣٩

الملحق الرقم (٨)(*)

الجدول السادس عشر ـ

تصنيف السكان من حيث الجنس ولغة الام للواء كركوك

لغة الام	مدينة كركوك			بقية لواء كركوك			المجموع الكلي للواء كركوك		
	ذكور	اناث	المجموع	ذكور	اناث	المجموع	ذكور	اناث	المجموع
عربي	١٥٠٠٨	١٢١١٩	٢٧١٢٧	٤١٧١٦	٤٠٧٧٧	٨٢٤٩٣	٥٦٧٢٤	٥٢٨٩٦	١٠٩٦٢٠
كردي	٢١٢٨١	١٨٧٦٦	٤٠٠٤٧	٧٤١١٠	٧٣٤٣٦	١٤٧٥٤٦	٩٥٣٩١	٩٢٢٠٢	١٨٧٥٩٣
ايراني	٦٠	٤١	١٠١	١٧	٥	٢٢	٧٧	٤٦	١٢٣
تركي	٢٢٥٦٤	٢٢٧٤٢	٤٥٣٠٦	١٨٩٩٢	١٩٠٧٣	٣٨٠٦٥	٤١٥٥٦	٤١٨١٥	٨٣٣٧١
انكليزي	٣٩١	٢٤٣	٦٣٤	٤٢	٢١	٦٣	٤٣٣	٢٦٤	٦٩٧
فرنسي	٢٢	١٣	٣٥	٦	-	٦	٢٨	١٣	٤١
هندي	٥٣	٢٦	٧٩	٥	٣	٨	٥٨	٢٩	٨٧
كلداني وسرياني	٧٧٤	٧٣٥	١٥٠٩	٤٨	٤٨	٩٦	٨٢٢	٧٨٣	١٦٠٥
لغات أخرى	٢٢٦	١٩٢	٤١٨	-	-	-	٢٢٦	١٩٢	٤١٨
غير مبين	٢٦٨٤	٢٤٦٢	٥١٤٦	١١٣	٢٥	١٣٨	٢٧٩٧	٢٤٨٧	٥٢٨٤
المجموع	٦٣٠٦٣	٥٧٣٣٩	١٢٠٤٠٢	١٣٥٠٤٩	١٣٣٣٨٨	٢٦٨٤٣٧	١٩٨١١٢	١٩٠٧٢٧	٣٨٨٨٣٩

(*) جدول إحصاء السكان عام ١٩٥٧ في لواء كركوك، هذا الجدول يصنف السكان من حيث اللغة أو بالأحرى الانتماء القومي. وقد جرى هذا الإحصاء في الفترة الملكية وصدرت بياناته في العهد الجمهوري، ويورَد هنا بسبب الخلاف حول كركوك. انظر: العراق، وزارة الداخلية، **المجموعة الاحصائية تسجيل عام ١٩٥٧ لواءي السليمانية وكركوك** (بغداد: مطبعة العاني، [د.ت.])، ص ٢٤٣.

سەرژمێری گشتی دانیشتوان و ناڤاهییا

پرسیارنامەی سەرژمێری دانیشتوان و ناڤاهییا لە عێراق

1. زانیاری پێناسین

101	پارێزگا	ژمارە	116	ژمارەی سەرژمێری بینا لە بلۆك	
102	قەزا	ژمارە	123	ژمارەی یەكەكان لە بینا	
103	ناحیە	ژمارە	124	ژمارەی یەكەكە لە بیناكەدا	
104	ژینگە	1. شار 2. گوند	127	ڕیزبەندی نشینگە لە بیناكە	
			128	ڕیزبەندی نشینگە لە بلۆك	
105	ناوی كۆگەرەك (حەی)/ كەرت	ژمارەی كۆگەرەك (حەی)/ كەرت	131	ژمارەی خێزانەكان لەم نشینگەیە/ دامەزراوەیە	
106	ناوی گەرەك/ گوند	ژمارەی گەرەك/ گوند	132	ڕیزبەندی خێزان لەم نشینگەیە/ دامەزراوەیە	
107	ژمارەی بلۆك لە گەرەك/ گوند		133	ڕیزبەندی خێزان لەم بلۆكە	
113	ناوی شەقام یان ژمارەی شارەوانی ئەگەر هەبوو		138	ژمارەی ئەندامانی خێزان	نێر مێ كۆ
114	ژمارەی سەرژمێری شەقام		134	جۆری خێزان	1. ئاسایی 2. بە كۆمەڵ
115	پۆتانەكانی بینا				
190	مێژووی سەردانكردن	/ / 2 0			
191	ناوی توێژەر	ژمارە	193	ژمارەی مۆبایل:	
108	ناوی پارێزەدەر	ژمارە	110	ژمارەی مۆبایل:	
109	ناوی بەڕێوەبەر	ژمارە	111	ژمارەی مۆبایل:	
			198	ژمارەی مۆبایل:	

پوختەی زانیارییەكان لە بلۆكدا

عێراق (نیشتەجێ و میوان)			ناعێراق (بیانی) (نیشتەجێ و میوان)			نائامادە			كۆ		
نێر	مێ	كۆ	نێر	مێ	كۆ	نێر	مێ	كۆ	نێر	مێ	كۆ

2. تایبەتمەندییەکانی ئەندامانی خێزان

ژمارەی کەسەکە	ناوی سیانی			ناوی دایک و ناوی باوکی دایک		پەیوەندی کەسەکە بە سەرۆکی خێزانەوە	ڕەگەز	مێژووی لەدایکبوون بە ڕۆژ و مانگ و ساڵ				ولاتنامە	ئاین	تەنیا بۆ عێراقییەکان: باری ژیانی باوک و دایک (بۆ کەسانی تەمەن کەمتر لە 18 ساڵ)	
						1. سەرۆکی خێزان 2. هاوسەر (ژن/ پیاو) 3. منداڵ (کوڕ / کچ) 4. هاوسەری کچ (زاوا) / هاوسەری کوڕ (بوك) 5. نەوە (کوڕ / کچ) 6. باوک/ دایک 7. برا/ خوشك 8. خزمی تر 9. خزمەتکار / شوفێر / پاسەوان 10. پەیوەندی خزمایەتی نییە 11. هی تر (دیاریکە)	1. نێر 2. مێ	ڕۆژ	مانگ	ساڵ	تەمەن بە ساڵی تەواو (ئۆتۆماتیکی دەردەکەوێت)	1. عێراق 2. عێراق و ولاتنامەی تر (دیار بکە) 3. ناعێراق (دیار بکە) 4. بەبێ هەبوونی بەڵگەنامەی فەرمی 5. دیار نییە بۆ بژارەکانی (3-5) برۆ بۆ پرسیاری 211	1. موسلمان 2. مەسیحی 3. سابی 4. ئێزدی 5. هی تر (دیار بکە)	1. باوک لە ژیاندا ماوە 2. باوک کۆچی دوای کردووە 3. نەزانراو	1. دایک لە ژیاندا ماوە 2. دایک کۆچی دوای کردووە 3. نەزانراو
201	202			203		204	205	206			207	208	209	210	
	ناو	ناوی باوک	ناوی باپیر	ناوی دایک	ناوی باوکی دایک							بژارە	بژارە		
						1 سەرۆکی خێزان									

2. تایبەتمەندییەکانی ئەندامانی خێزان

ژمارەی ئەندام	شوێنی لەدایکبوون	ماوەی نیشتەجێبوون لە شوێنی نیشتەجێبوونی ڕاهاتووی ئێستا	شوێنی نیشتەجێبوونی ڕاهاتووی پێشوو	ژینگە (شوێنی نیشتەجێبوونی ڕاهاتووی پێشوو)	هۆکاری گۆڕینی شوێنی نیشتەجێبوون
	1. لەم پارێزگایە 2. لە پارێزگایەکی تر (دیار بکە) 3. دەرەوەی عێراق (ناوی وڵاتەکە دیار بکە)	1. لە لەدایکبوونەوە → 216 2. کەمتر لە ساڵێک 3. ساڵێک و زیاتر (ژمارەی ساڵەکان دیار بکە)	1. لەم پارێزگایە 2. لە پارێزگایەکی تر (دیار بکە) 3. دەرەوەی عێراق (ناوی وڵاتەکە دیار بکە) → 215	1. شار 2. گوند	1. کار 2. خوێندن یان کۆتایی هێنان بە خوێندن 3. هاوسەرگیری یان دەستبەردان یان بێوەبوون 4. هاوڕێیەتی لەگەڵ خێزان 5. ڕاگواستن یان کۆچکردنی زۆرەملێ 6. گەڕانەوە لە ڕاگواستن یان لە کۆچکردنی زۆرەملێ 7. هەڕەشەی کەسی یان خێڵەکی (عەشایەری) یان هی تر 8. ئاوارەبوون بە هۆکاری ئەمنی و ئاسایشەوە 9. گەڕانەوە لە ئاوارەیی 10. گەڕانەوەی خۆبەخشانە بۆ عێراق 11. پەنابەربوون لە دەرەوەی عێراق 12. کارەساتی سروشتی (لافاو یان بارانی بەخوڕ) 13. کارەساتی سروشتی (بیابانبوون یان وشکەساڵی) 14. کاری تەندروستی 15. هی تر (دیار بکە)
201	211	212	213	214	215

2. تایبەتمەندییەکانی ئەندامانی خێزان: (ئاستەنگەکان)

ژمارەی ئەندام	ئەوانەی کە بەدەست ئاستەنگی بەردەوام یان پێشبینی بەردەوامبوونی ئاستەنگەکە											
	بۆ کەسانی 6 مانگان و سەرووتر						بۆ کەسانی 2 ساڵان و سەرووتر			بۆ کەسانی 3 ساڵان و سەرووتر		
	ئایا (کەسەکە) ئاستەنگی هەیە لە دیتندا لەکاتێکدا ئەگەر چاویلکەش بەکار دێنێت؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟	ئایا (کەسەکە) ئاستەنگی هەیە لە بیستندا لەکاتێکدا ئەگەر ئامێری بیستنیش بەکار دێنێت؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟	ئایا (کەسەکە) ئاستەنگی هەیە لە ڕێکردن یان سەرکەوتن بەسەر پەیژەدا؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟	بە بەکارهێنانی زمانی ئاسایی کەسەکە (زمانی دایک)، ئایا (کەسەکە) هیچ ئاستەنگییەکی هەیە لە پەیوەندی دروستکردن لەگەڵ کەسانی تر بە زمانی دایک، یان تێگەیشتن لە کەسانی تر؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟
	1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 217 2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 217 2. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە 4. بەهیچ شێوەیەک نابینێت	1. لە لەدایکبوونەوە 2. کەمتر لە 15 ساڵ 3. (15- 29) ساڵ 4. (30 - 64) ساڵ 5. 65 ساڵ و سەرووتر	1. لەدایکبووندا (زگماک) 2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون 3. نەخۆشی 4. ئۆتیزم 5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی 6. ڕووداو 7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (هاتووچۆ) 8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن 9. توندوتیژی (کاری) سەربازی 10. ڕووداوی تیرۆریستی 11. بەساڵاچوون 12. هی تر (دیاری بکە)	1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 218 2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 218 3. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە 4. بەهیچ شێوەیەک نابیستێت	1. لە لەدایکبوونەوە 2. کەمتر لە 15 ساڵ 3. (15- 29) ساڵ 4. (30 - 64) ساڵ 5. 65 ساڵ و سەرووتر	1. لەدایکبووندا (زگماک) 2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون 3. نەخۆشی 4. ئۆتیزم 5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی 6. ڕووداو 7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (هاتووچۆ) 8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن 9. توندوتیژی (کاری) سەربازی 10. ڕووداوی تیرۆریستی 11. بەساڵاچوون 12. هی تر (دیاری بکە)	1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 219 2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 219 3. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە 4. بەهیچ شێوەیەک ناتوانێت	1. لە لەدایکبوونەوە 2. کەمتر لە 15 ساڵ 3. (15- 29) ساڵ 4. (30 - 64) ساڵ 5. 65 ساڵ و سەرووتر	1. لەدایکبووندا (زگماک) 2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون 3. نەخۆشی 4. ئۆتیزم 5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی 6. ڕووداو 7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (هاتووچۆ) 8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن 9. توندوتیژی (کاری) سەربازی 10. ڕووداوی تیرۆریستی 11. بەساڵاچوون 12. هی تر (دیاری بکە)	1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 220 2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 220 3. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە 4. بەهیچ شێوەیەک ناتوانێت	1. لە لەدایکبوونەوە 2. کەمتر لە 15 ساڵ 3. (15- 29) ساڵ 4. (30 - 64) ساڵ 5. 65 ساڵ و سەرووتر	1. لەدایکبووندا (زگماک) 2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون 3. نەخۆشی 4. ئۆتیزم 5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی 6. ڕووداو 7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (هاتووچۆ) 8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن 9. توندوتیژی (کاری) سەربازی 10. ڕووداوی تیرۆریستی 11. بەساڵاچوون 12. هی تر (دیاری بکە)
301	216			217			218			219		
	216A	216B	216C	217A	217B	217C	218A	218B	218C	219A	219B	219C
	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐
	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐
	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐	☐	☐	___ ☐

2. تایبەتمەندییەکانی ئەندامانی خێزان: (ئاستەنگەکان)

ئایا کەسەکە بەدەست ئاستەنگی بەردەوام یان پێشبینی بەردەوامبوونی ئاستەنگەکە

بۆ کەسانی 5 ساڵان و سەرووتر — 220

220A	220B	220C
ئایا (کەسەکە) هیچ ئاستەنگێکی هەیە لە بیرهێنانەوە یان تەرکیز کردن؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟
1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 221	1. لە لەدایکبوونەوە	1. لەدایکبوون/ زگماک
2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 221	2. کەمتر لە 15 ساڵ	2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون
2. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە	3. (15- 29) ساڵ	3. نەخۆشی
4. بە هیچ شێوەیەک ناتوانێت	4. (30 - 64) ساڵ	4. [illegible]
	5. 65 ساڵ و سەرووتر	5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی
		6. ڕووداو
		7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (ئۆتۆمبێل)
		8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن
		9. ئۆپەراسیۆنی (کاری) سەربازی
		10. ڕووداوی تیرۆریستی
		11. بەساڵاچوون
		12. هی تر (دیاری بکە)
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___

بۆ کەسانی 2 ساڵان و سەرووتر — 221, 222

221A	221B	221C
ئایا (کەسەکە) هیچ ئاستەنگێکی هەیە لە بەرزکردنەوەی دەفرێکی (بوتڵێکی) دوو لیتری ئاو یان خواردنەوە گازییەکان لە ئاستی کەمەرەوە تا ئاستی چاوەکان؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟
1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 222	1. لە لەدایکبوونەوە	1. لەدایکبوون/ زگماک
2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 222	2. کەمتر لە 15 ساڵ	2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون
2. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە	3. (15- 29) ساڵ	3. نەخۆشی
4. بە هیچ شێوەیەک ناتوانێت	4. (30 - 64) ساڵ	4. [illegible]
	5. 65 ساڵ و سەرووتر	5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی
		6. ڕووداو
		7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (ئۆتۆمبێل)
		8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن
		9. ئۆپەراسیۆنی (کاری) سەربازی
		10. ڕووداوی تیرۆریستی
		11. بەساڵاچوون
		12. هی تر (دیاری بکە)
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___

222A	222B	222C
ئایا (کەسەکە) هیچ ئاستەنگێکی هەیە لە بەکارهێنانی دەست و پەنجەکانی بۆ گرتنی شتی بچووک وەک دوگمە، پێنووس، کردنەوە و داخستنی قوتوو یان بوتڵ؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟
1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 223	1. لە لەدایکبوونەوە	1. لەدایکبوون/ زگماک
2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 223	2. کەمتر لە 15 ساڵ	2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون
2. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە	3. (15- 29) ساڵ	3. نەخۆشی
4. بە هیچ شێوەیەک ناتوانێت	4. (30 - 64) ساڵ	4. [illegible]
	5. 65 ساڵ و سەرووتر	5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی
		6. ڕووداو
		7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (ئۆتۆمبێل)
		8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن
		9. ئۆپەراسیۆنی (کاری) سەربازی
		10. ڕووداوی تیرۆریستی
		11. بەساڵاچوون
		12. هی تر (دیاری بکە)
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___

بۆ کەسانی 4 ساڵان و سەرووتر — 223

223A	223B	223C
ئایا (کەسەکە) هیچ ئاستەنگێکی هەیە لە چاودێریکردنی خۆی وەک خۆشۆردن یان لەبەرکردنی جلوبەرگ؟	تەمەنی ئەم کەسە لە کاتی تووشبوون بەم ئاستەنگە چەند بوو؟	هۆکاری سەرەکی تووشبوونی بەم ئاستەنگە چییە؟
1. نەخێر، ئاستەنگی نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 224	1. لە لەدایکبوونەوە	1. لەدایکبوون/ زگماک
2. بەڵێ، هەندێک ئاستەنگی هەیە — بڕۆ بۆ پرسیاری 224	2. کەمتر لە 15 ساڵ	2. بارودۆخی پەیوەست بە لەدایکبوون
2. بەڵێ، ئاستەنگی زۆری هەیە	3. (15- 29) ساڵ	3. نەخۆشی
4. بە هیچ شێوەیەک ناتوانێت	4. (30 - 64) ساڵ	4. [illegible]
	5. 65 ساڵ و سەرووتر	5. هەڵسووکەوتی خراپ لە ڕووی جەستەیی یان دەروونی
		6. ڕووداو
		7. ڕووداوی ئامرازەکانی گواستنەوە (ئۆتۆمبێل)
		8. ڕووداوی پەیوەندیدار بە کارکردن
		9. ئۆپەراسیۆنی (کاری) سەربازی
		10. ڕووداوی تیرۆریستی
		11. بەساڵاچوون
		12. هی تر (دیاری بکە)
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___
☐	☐	☐ ___

201 — [illegible]

2. تایبەتمەندییەکانی ئەندامانی خێزان

201	[illegible]

بۆ کەسانی 10 سالان و سەرووتر

ئاستی خوێندن (بەرزترین بڕوانامە کە کەسەکە بەدەستی هێناوە دیار بکە)

224

1. نەخوێندەوار
2. هیچ بڕوانامەیەکی نییە، توانای خوێندنەوەی هەیە
3. هیچ بڕوانامەیەکی نییە، توانای خوێندنەوە و نووسینی هەیە
4. بڕوانامەی نەهێشتنی نەخوێندەواری
5. سەرەتایی (6 ساڵ)
6. بنەڕەتی (9 ساڵ)
7. ناوەندی (3 ساڵ)

(1–7: بڕۆ بۆ پرسیاری 226)

8. ئامادەیی (دواناوەندی)
9. دیپلۆم
10. بەکالۆریوس
11. دیپلۆمی باڵا
12. ماستەر
13. دکتۆرا
14. هی تر (دیار بکە)

(8–14: بەردەوامبە)

225 — پسپۆڕی خوێندن (بۆ بژاردەکانی 8-14 دیار بکە)

بۆ کەسانی 4 سالان و سەرووتر

بەردەوامبوون لە خوێندن

226 — ئایا (کەسەکە) لە خولی ئێستای خوێندن بەردەوامە یان بەردەوام نییە

1. لە ئێستادا بەردەوامە — بەردەوامبە
2. بەردەوام نییە — بڕۆ بۆ پرسیاری 231

قۆناغی خوێندن دیار بکە بۆ ئەو کەسانەی لە خولی ئێستای خوێندن بەردەوامن

227

1. خوێندنی پێش سەرەتایی — بڕۆ بۆ پرسیاری 231
2. نەهێشتنی نەخوێندەواری (محو الامیة)
3. سەرەتایی (6 ساڵ)
4. خوێندنی خێرا (ئاقمین) (بۆ ئەوانەی دوای تەمەنی 9 ساڵی دەست بە خوێندن دەکەن)
5. ناوەندی (3 ساڵ)
6. بنەڕەتی
7. ئامادەیی (3 ساڵ)
8. ئامادەیی پیشەیی
9. دیپلۆم
10. بەکالۆریوس
11. دیپلۆمی باڵا
12. ماستەر
13. دکتۆرا
14. هی تر (دیار بکە)

228 — جۆری خوێندن

1. حکومیی بەیانیان
2. حکومیی ئێواران
3. حکومیی پاراڵیل
4. تایبەتی بەیانیان
5. تایبەتی ئێواران
6. هی تر (دیار بکە)

229 — پسپۆڕی خوێندن (بۆ بژاردەکانی (7-14) دیار بکە) لە پرسیاری 227

230 — پۆل یان قۆناغ

بۆ کەسانی 5 سالان و سەرووتر

دۆخی کارکردن (لەماوەی 7 ڕۆژی پێش ڕۆژی دەست پێ کردنی سەرژمێری)

231

1. بە کرێ کاردەکات
2. خاوەنکار
3. بۆ خۆی کاردەکات
4. بێ کرێ لەلای خێزان کاردەکات
5. خانەنشینکراوە و کاردەکات

(1–5: بەردەوامبە)

6. بێکارە و بەدوای کاردا دەگەڕێت
7. تەمەنی گەورەیە و کارناکات
8. تەمەنی بچووکە و کارناکات
9. خانەنشینکراوە و کارناکات
10. بێکارە و بەدوای کاردا ناگەڕێت
11. قوتابییە و تەنیا دەخوێنێت
12. تەنیا کارەکانی ناو ماڵ دەکات
13. داهاتی هەیە و کارناکات
14. هی تر (دیار بکە)

(6–14: بڕۆ بۆ پرسیاری 236)

تەنیا بۆ کەسانی کارکەر (کەرت و پیشە و چالاکییەکانی دیار بکە)

232 — کەرتی کار

1. حکومی
2. گشتی
3. تێکەڵاو (حکومی و تایبەت)
4. تایبەتی ناوخۆیی
5. تایبەتی بیانی
6. تایبەتی هاوبەش (بیانی و ناوخۆیی)
7. ڕێکخراوی قازانجنەویست
8. ڕێکخراو یان دەزگا نێودەوڵەتییەکان (باڵیۆزخانەکان، ...)

233 — ئایا (کەسەکە) دەستەبەر (بیمە) ی کۆمەڵایەتی دەکرێتەوە؟

1. بەڵێ
2. نەخێر

234 — پیشەی سەرەکی (بەشێوەیەکی ورد و گونجاو دەنووسرێت)

235 — چالاکیی ئابووریی سەرەکی (بەشێوەیەکی ورد و گونجاو دەنووسرێت)

2. تایبەتمەندییەکانی ئەندامانی خێزان

زنجیرەی کەسەکە	بۆ کەسانی 12 ساڵان و سەرووتر			بۆ ئەو ئافرەتانەی کە پێشتر هاوسەرگیریان کردووە (لە ئێستادا هاوسەردارن یان دەستبەردارن (تەڵاقدراون) یان بێوەژنن یان جیابوونەتەوە)							
				بۆ ئافرەتانی تەمەن 12 ساڵان و سەرووتر				بۆ ئافرەتانی تەمەن (12 - 54) ساڵان			
	باری هاوسەرداری 1. سەڵت —— بڕۆ بۆ پرسیاری 301 2. هاوسەردار 3. دەستبەردراو (تەڵاق وەرگرتوو) 4. بێوە(ژن/پیاو) 5. جیابووەوە	تەمەن لە کاتی هاوسەرگیری یەکەمدا (بە ساڵی تەواو)	بۆ ئەو پیاوانەی هاوسەرگیریان کردووە ژمارەی ئەو هاوسەرانەی کە لە ئەستۆی ئەمن	ژمارەی ئەو منداڵانەی کە بە درێژایی ژیانی هاوسەرگیری بە زیندوویی لەدایکبوونە		ژمارەی ئەوانەی کە لە ژیاندا ماون		ژمارەی ئەو منداڵانەی کە لە ماوەی 12 مانگی ڕابردوودا بە زیندوویی لەدایکبوونە (2024/11/20 - 2023/11/20)		ژمارەی ئەو منداڵانەی کە لە 12 مانگی ڕابردوودا لەدایکبوونە و لە ژیاندا ماون (2024/11/20 - 2023/11/20)	
201	236	237	238	239		240		241		242	
				نێر	مێ	نێر	مێ	نێر	مێ	نێر	مێ

3. زانیارییەکانی ناسنامەی باری شارستانی یان کارتی نیشتیمانی - تەنیا بۆ عێراقییەکان پڕ دەکرێنەوە:

زنجیرەی کەسەکە	ناسنامەی باری شارستانی	ژمارەی تۆمار		ژمارەی لاپەڕە		ژمارەی کارتی نیشتمانی	ژمارەی خێزانیی کارتی نیشتمانی
	1. ناسنامەی هەیە ——— بەردەوامبە 2. کارتی نیشتمانیی هەیە ——— بڕۆ بۆ پرسیاری 304 3. ناسنامە و کارتی نیشتمانیی نییە 4. تەنیا بەڵگەنامەی لەدایکبوونی هەیە (3، 4) بڕۆ بۆ پرسیاری 401	1. بنچینەیی یان بەپێ بێت 2. پاشکۆ یان پیتی (م) 3. لاوەکی یان پیتی (ف) ژمارەی تۆمار لە خانەی تەنیشتی تۆمارده‌کرێت		1. لە کاتی نەبوونی بێت 2. لە کاتی هەبوونی پیتی (أ) 3. لە کاتی هەبوونی پیتی (ب) بۆ هەموو وەڵامەکان بڕۆ بۆ پرسیاری 401 ژمارەی لاپەڕە لە خانەی تەنیشتی تۆمارده‌کرێت			
201	301	302		303		304	305
		بڕاره	ژمارەی تۆمار	بڕاره	ژمارەی لاپەڕە		

4. تایبەتمەندییەکانی نشینگەی خێزان و زانیارییەکانی کۆبوونی خێزانەکە:

###	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415
	خاوەندارێتی نشینگە	جۆری نشینگە	وەڵامەکە تەنیا بۆ بژاردەکانی (1، 2)دەدرێت لە پرسیاری 402				سەرچاوەی ئاوی سەرەکی بۆ بەکارهێنانی ماڵان	سەرچاوەی سەرەکییەکانی ئاوی خواردنەوە	سەرچاوەکانی کارەبا	شێوازی سەرەکی ئاوەڕۆ	شێوازی سەرەکی فڕێدانی پاشماوە	ژمارەی کۆبوونەکانی خێزانی خاوەنەکە	ژمارەی ئەندامانی تۆمارکراوی خێزان لە کۆبوونی خێزان	ژمارەی کۆبوونی خێزان	ژمارەی ئامادەبووی کۆبوونی خێزان
					ئەندازەی بەکارهاتووی نشینگە										
	1. خاوەندار 2. کرێ تایبەت 3. کرێ حکومی 4. نشینگەی بە خۆڕایی 5. نشینگەی بە خۆڕایی لەگەڵ دایک و باوک 6. هی تر (دیاری بکە)	1. خانوو 2. شوقە (بڕۆ بۆ پرسیار) 3. خانووی قوڕ 4. کەپر یان زنج 5. کەرەڤانە 6. چادر / ڕەشماڵ 7. لە دروستکردندایە 8. خانوو بۆ حەوانەوە و پشوودان 9. هی تر (دیاری بکە) 407	ڕووبەری گشتی زەوی (مەتری چوارگۆشە)	کۆی ژمارەی ژوورەکان لە نشینگەکە	1. هەموو نشینگەکە —— 407 2. بەشێک لە نشینگەکە	ژمارەی ژوورە بەکارهێنراوەکانی خێزان	1. تۆڕ و پەلوەمەی ناو ماڵ 2. پەلوەمەی گشتی لە دەرەوەی ماڵ 3. بیری داپۆشراو یان کانی داپۆشراو 4. بیری دانەپۆشراو یان کانی دانەپۆشراو 5. ئاوی سەرزەوی 6. تانکەری ئاو 7. ئاتل (ئاتل جێگیر)	1. تۆڕ و پەلوەمەی ناو ماڵ 2. پەلوەمەی گشتی لە دەرەوەی ماڵ 3. ئاوی بوتڵ 4. وێستگەکانی فلتەرکردن (پاڵاوتن) ئاو (RO) 5. بیری داپۆشراو یان کانی داپۆشراو 6. بیری دانەپۆشراو یان کانی دانەپۆشراو 7. ئاوی سەرزەوی 8. تانکەری ئاو 9. ئاتل (ئاتل جێگیر)	1. تۆڕی گشتی 2. مۆلیدەی هاوبەش 3. مۆلیدەی تایبەت 4. کارەبای سەربەخۆپێکراو 5. وزەی خۆر 6. وزەی با	1. تۆڕی گشتی 2. جەوزی ئاوی پیس (سپتیک تانک) 3. تۆڕی حکومی تایبەت بە ئاوی باران 4. ئاوەڕۆی داپۆشراو 5. ئاوەڕۆی دانەپۆشراو 6. بیری ئاسایی ماڵان	1. هەڵگرتنەوەی پاشماوە لە نشینگە لەلایەن شارەوانی یان بەڵێندەری شارەوانی 2. هەڵگرتنەوەی پاشماوە لە نشینگە لەلایەن بەڵێندەری تایبەت 3. هەڵگرتنەوەی پاشماوە لە نشینگە لەلایەن کەسانێکەوە (عەرەبانە، ستوتە... الخ) 4. حاویەی گشتی 5. سوتان 6. داپۆشین (شاردنەوە لە ژێر خاک) 7. فڕێ دەدرێتە دەرەوەی یەکەی نیشتەجێبوون				
			پرسیارەکانی 403 و 404 تەنیا بۆ خێزانی یەکەم پرسیار دەکرێت لە کاتی هەبوونی چەند خێزانێک لە یەک نشینگەدا					بەلایەنی کەمەوە ئاماژە بە سەرچاوەیەک دەدرێت	ئاماژە بە هەموو سەرچاوە بەکارهاتووەکان دەدرێت						
###	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415
								سەرچاوەی سەرەکی / سەرچاوەی دووەم	1 2 3 4 5						

5. زانیاری مردوان (تەنیا بۆ خێزانییەکان پڕدەکرێتەوە)

500	ئایا هیچ کەسێک لەم خێزانەدا لە ماوەی 12 مانگی ڕابردوودا کۆچی دوایی کردووە (2024/11/20 - 2023/11/20) 1. بەڵێ ـــــ بڕۆ بۆ پرسیاری 501 2. نەخێر ـــــ بڕۆ بۆ بەشی دواتر	☐

مردنی ئەندامانی خێزان لە ماوەی 12 مانگی ڕابردوودا (2024/11/20 - 2023/11/20)

ڕیزبەندی مردوو	ناوی سیانی مردوو	ڕەگەز	تەمەن لە کاتی مردن	هۆکاری مردن
		1. نێر 2. مێ	1. مردن لە تەمەنی کەمتر لە یەك ساڵ 2. مردن لە تەمەنی ساڵێك و سەرووتر تێبینی: ئەگەر بژاردەی (1) هەڵبژێردرا تکایە تەمەن بە مانگ تۆمار بکە، بەڵام ئەگەر بژاردەی (2) هەڵبژێردرێت ئەوا تەمەن لە کاتی مردندا بە ساڵ تۆمار دەکرێت.	1. نەخۆشییەکانی دڵ و لوولەکانی خوێن 2. نەخۆشییە درێژخایەنەکانی هەناسەدان 3. پەتای کۆرۆنا 4. نەخۆشییە شێرپەنجەییەکان 5. ژەهراویبوونی پێ مەبەست (ژەهراویبوون بە ماددە کیمیاییە مەترسیدارەکان و پیسبوونی ئاو و هەوا و خاک) 6. ڕووداو (خنکان، سووتان) 7. ڕووداوی هاتووچۆ 8. خۆکوشتن 9. ئاڵۆزییەکانی دووگیانی 10. لەدایکبوون 11. هۆکارەکانی پەیوەست بە زەیستانی (لە ماوەی 6 هەفتەی دوای منداڵبوون) (9–11: بۆ ئەو ئافرەتانەی کە لە تەمەنی منداڵبوونن (54 - 10)) 12. کاری سەربازی 13. کاری تیرۆریستی 14. هی تر (دیاری بکە)
501	502	503	504 بژاردە	505
☐	ــــــــ	☐	☐ تەمەن بە مانگ ☐☐ تەمەن بە ساڵ ☐☐☐	☐☐ ــــــــ
☐	ــــــــ	☐	☐ تەمەن بە مانگ ☐☐ تەمەن بە ساڵ ☐☐☐	☐☐ ــــــــ
☐	ــــــــ	☐	☐ تەمەن بە مانگ ☐☐ تەمەن بە ساڵ ☐☐☐	☐☐ ــــــــ

6. خاوەنداریی خێزان بۆ کەلوپەلی درێژخایەن:

کەلوپەلی درێژخایەن	601 ژمارە
1. ئوتومبیل	
2. ماتۆرسکیل	
3. بەفرگر (سەلاجە)	
4. ساردکەرەوەی ئاو (بەرادی ئاو)	
5. فێنککەرەوە (موبەریدە)	
6. بەستێنەر (موجەمیدە)	
7. جلشۆر	
8. بۆیلەر (گیزەر)	
9. ئەیرکۆندیشن یان سپلیت	
10. مۆلیدەی کارەبا	
11. تەلەفزیۆن	
12. گێسکی کارەبای	
13. کۆمپیوتەر (دیسکتۆپ، لابتۆپ)	
14. ئایپاد، تابلێت	
15. مۆبایلی زیرەک (ئەوانەی ئەپەکانی وەک فەیسبوک ، فایبەر، واتساپ، ... وەردەگرن)	
16.سیستەمی ئەنتەرنێتی ماڵان (راوتەر، نانۆ ،بەستنی راستەوخۆ، مۆدێوم ،فایبەر ئۆپتیك)	
17. قاپشۆر	
18. سیستەمی کارەبای بالآوتنی ئاو	

7. ئەنجامی چاوپێکەوتن:

701	چاوپێکەوتنەکە:
1. بە تەواوی ئەنجامدرا	
2. بەشێکی ئەنجامدرا	

هێنمای سەرۆکی خێزان یان ئەو کەسەی بەرپرسە لە دروستیی زانیارییەکان	ژمارەی مۆبایلی سەرۆکی خێزان یان کەسی وەڵامدەر

General Population Census

Scientific research to predict the population of Iraq
and an analysis of census data from 1884 to 1997

DRAW MEDIA ORGANIZATION

2024